

सहायक वाद्यवादक
(Assistant Musician)
छोटो अवधिको
पाठ्यक्रम

प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालीम परिषद्

पाठ्यक्रम विकास महाशाखा

सानोठिमी, भक्तपुर

२०७६

विषय सूचि

परिचय:.....	3
लक्ष्य	3
उद्देश्यहरु:	3
पाठ्यक्रमको विवरण	3
तालीम अवधि:	3
लक्षित स्थान:	3
प्रशिक्षार्थी संख्या	3
प्रशिक्षणको माध्यम	3
प्रशिक्षार्थी उपस्थिति	3
प्रवेशका आधारहरु	3
प्रशिक्षकको न्यूनतम योग्यता	4
प्रशिक्षक-प्रशिक्षार्थी अनुपात	4
प्रशिक्षणका माध्यम र सामग्री	4
प्रशिक्षण सिकाई विधि	4
प्रमाण-पत्र	4
सीप परीक्षणको व्यवस्था	4
प्रशिक्षकलाई सुझाव	4
प्रशिक्षणका लागि सुझाव	5
पाठ्य संरचना	6
मोड्यूल १: संगीत/वाद्यवादन परिचय	7
मोड्यूल २: पेशागत स्वास्थ्य र सुरक्षा	11
मोड्यूल ३: स्वरलिपि अभ्यास	17
सब मोड्यूल ३.१: पूर्वीय स्वरलिपि अभ्यास	17
सब मोड्यूल ३.२: पाश्चात्य स्वरलिपी	22
मोड्यूल ४: स्केलको अभ्यास	25
सब मोड्यूल ४.१: मेजर स्केलको अभ्यास	25
सब मोड्यूल ४.२: माइनर स्केलको अभ्यास	29
मोड्यूल ५: कर्ड्सको अभ्यास	33
सब मोड्यूल ५.१: मेजर कर्ड्सको अभ्यास	33
सब मोड्यूल ५.२: माइनर कर्ड्सको अभ्यास	37
मोड्यूल ६: ताल अनुसारको गीतमा बजाउने ।	41
मोड्यूल ७: संचार तथा उद्यमशिलता विकास	51
सब-मोड्यूल ७.१: संचार तथा व्यवसायिकता विकास	51
सब-मोड्यूल ७.२: उद्यमशिलता विकास	57
पाठ्यक्रम निर्माणमा संलग्न विज्ञहरु	59

परिचय:

वाद्यवादन सीप आजका युवाको मुख्य रुचिको विषय भएको छ । वाद्यवादन सीप विशेष गरी आधुनिक स्कूलहरूले विद्यालय शिक्षामा समेटेको पाइन्छ । शिक्षक, विद्यार्थी, कर्मचारी, विभिन्न पेशा र व्यवसायमा आवद्ध व्यक्तिदेखि लिएर सामान्य गृहणी समेत आफ्नो अध्ययन-अध्यापन गर्न होस् वा मनोरञ्जनको प्रयोजनका लागि होस् वाद्यवादन सीपको खोजी गर्दछन् । वर्तमानमा वाद्यवादन क्षेत्रमा देखिएको आकर्षण र बजारमा देखिएको दक्ष जनशक्तिको अभावलाई लक्षित गरी रोजगारी तथा स्वरोजगारी सृजना तथा सो पेशासँग सम्बन्धित उद्योगहरूको उत्पादकत्व वृद्धि गर्न आवश्यक देखिएकोले यो पाठ्यक्रम निर्माण गरी लागु गर्ने प्रयास गरिएको हो ।

लक्ष्य

यो पाठ्यक्रमको मुख्य लक्ष्य वाद्यवादनमा सीपयुक्त दक्ष जनशक्ति तयार गर्नु रहेको छ ।

उद्देश्यहरू:

यो पाठ्यक्रमको उद्देश्यहरू निम्नानुसार रहेका छन्:

- आधारभूत वाद्ययन्त्रहरू बजाउन सक्ने ।
- वाद्यवादन गर्ने कलाकेन्द्र स्थापना गरी स्वरोजगारी सृजना गरी सीपयुक्त दक्ष जनशक्तिका माध्यमबाट देशमा व्याप्त बेरोजगारी समस्याको समाधान गर्ने ।
- रोजगारी तथा स्वरोजगारीको माध्यमबाट आयआर्जनमा वृद्धि गरी विपन्न परिवारको जीवनस्तरमा सुधार ल्याउने ।
- उद्योग र शैक्षिक कलाकेन्द्र/संस्थाबीच सहकार्य गरी उद्योगमा आएका नयाँ प्रविधि अनुरूप तालीम संचालन गर्ने ।
- यस क्षेत्रमा कार्यरत वैदेशिक जनशक्तिलाई विस्थापित गर्ने ।

पाठ्यक्रमको विवरण

यो पाठ्यक्रममा प्रशिक्षार्थीहरूलाई वाद्यवादनका लागि आवश्यक आधारभूत ज्ञान र सीपहरू समावेश गरिएको छ । यो पाठ्यक्रममा पेशाको परिचय, सुरक्षाका उपायहरू, वाद्यवादनमा आवश्यक पर्ने सम्पूर्ण सीपहरूमा दक्षता हासिल गराउने उद्देश्य राखिएको छ । यस पेशामा कार्यस्थल र वाद्यवादन उपकरणहरूको सरसफाईको महत्व हुने हुनाले सरसफाई सम्बन्धी ज्ञान/सीप साथै प्रारम्भिक उपचारहरू समेत समावेश गरिएको छ ।

तालीम अवधि:

यो तालीम कार्यक्रमको समयावधि प्रयोगात्मक अभ्यास समेत ७२० घण्टाको हुनेछ ।

लक्षित स्थान:

- नेपाल अधिराज्यभर ।

प्रशिक्षार्थी संख्या

- एक समूहमा अधिकतम २० जना ।

प्रशिक्षणको माध्यम

- नेपाली/अंग्रेजी तथा स्थानीय भाषा ।

प्रशिक्षार्थी उपस्थिति

- तालीम अवधिभर प्रशिक्षार्थीको उपस्थिति कम्तिमा ९०% पुगेको हुनुपर्नेछ अन्यथा प्रमाण-पत्र पाउन योग्य मानिने छैनन् ।

प्रवेशका आधारहरू

तलका आधार पूरा गरेका व्यक्तिहरू यस तालीममा प्रवेश पाउनेछन्

- सामान्य लेखपढ गर्न सक्ने
- १८ वर्ष पुरा भएको स्वस्थ नेपाली नागरिक

प्रशिक्षकको न्यूनतम योग्यता

- कम्तिमा १२ कक्षा उत्तिर्ण भै सम्बन्धित पेशामा ५ वर्षको कार्य अनुभव भएको ।
- राम्रो संचार तथा प्रशिक्षण सीप भएको ।

प्रशिक्षक-प्रशिक्षार्थी अनुपात

- प्रयोगात्मक कक्षाको लागि अनुपात :- १ : १०
- सैद्धान्तिक कक्षाको लागि अनुपात :- कक्षा कोठाको अवस्था अनुसार तय गर्ने ।

प्रशिक्षणका माध्यम र सामग्री

प्रभावकारी प्रशिक्षण तथा प्रदर्शनका लागि आवश्यक सामग्रीहरु

- छापेका मिडियाका सामग्रीहरु (अभ्यास पुस्तिका, रुजु सूची)
- Non-Projected सामग्रीहरु (डिस्प्ले नमूनाहरु, फिल्म चार्ट, पोष्टर, बोर्ड, मार्कर)
- Project Media सामग्री (मल्टिमिडिया प्रोजेक्टर, स्लाईड आदि)
- श्रव्यदृष्य (टेप, फिल्म, स्लाइडटेप, भिडियो डिस्क आदि)

प्रशिक्षण सिकाई विधि

यो तालीम कार्यक्रम प्रशिक्षण दिंदा उदाहरणयुक्त व्याख्या, प्रदर्शन, अनुकरण, निर्देशित अभ्यास, प्रयोगात्मक अभ्यास र अन्य व्यक्तिगत सिकाई हुनेछ ।

सैद्धान्तिक: प्रवचन, छलफल, कार्यादेश, समूह छलफल ।

प्रयोगात्मक: प्रदर्शन, अवलोकन, निर्देशित अभ्यास, स्व-अभ्यास ।

प्रमाण-पत्र

यो तालीम सफलतापूर्वक सम्पन्न गर्ने प्रशिक्षार्थीहरुलाई सम्बन्धित तालिम दिने संस्थाले “सहायक वाद्यवादक” को प्रमाणपत्र प्रदान गर्नेछ ।

सीप परीक्षणको व्यवस्था

यो तालीमको प्रमाणपत्र प्राप्त गरेका प्रशिक्षार्थीहरुले राष्ट्रिय सीप परीक्षण समितिद्वारा निर्धारण गरिएको मापदण्ड/पूर्व शर्तहरु पुरा गरेमा उक्त पेशाको सीप परीक्षण परीक्षामा सहभागी हुन सक्नेछन् ।

प्रशिक्षकलाई सुझाव

यो पाठ्यक्रम रोजगार विहिन साक्षर युवा युवतीलाई लक्षित गरी निर्माण गरिएको छ । यो पाठ्यक्रम निर्माण गर्दा निश्चित मापदण्डहरु अपनाइएका छन् :

- तालीम पाठ्यक्रम पूर्ण रुपमा अध्ययन गर्ने ।
- सीपका अन्तिम सूचक, ज्ञानका बारे अध्ययन गर्ने ।
- प्रशिक्षार्थीलाई सीपको सूची दिई प्रशिक्षणको विधि, समय तथा अन्य जानकारी तालीम शुरु हुनासाथ अभिमुखीकरण गर्ने ।
- पाठ्य योजना बनाउने र आवश्यक श्रव्य दृष्यका सामानहरु प्रयोग गर्ने - सीप, ज्ञान, पेशा प्रतिका अवधारणा ।
- प्रशिक्षार्थीलाई काम गराइएमा केन्द्रित गराउने ।
- दिइएको समय, सीमा भित्र प्रशिक्षकले ज्ञान र सीप सिकाई दिइएका सूचांक प्राप्त गर्ने ।
- सीपको अभ्यास पछि प्रशिक्षार्थीलाई आवश्यक कार्य योजना दिने ।

प्रशिक्षणका लागि सुझाव

- उद्देश्य चयन गर्ने (संख्यात्मक, मनोक्रियात्मक, भावनात्मक)
- विषय वस्तु छनोट गर्ने ।
- प्रशिक्षणका विधि (प्रशिक्षक केन्द्रित/प्रशिक्षार्थी उन्मुख) अपनाउने
- उपयुक्त मूल्यांकन विधि अपनाउने
- सीप कार्यको प्रदर्शन गर्ने र अनुशरण गर्न लगाउने
- प्रशिक्षार्थीलाई सीप अभ्यासको प्रशस्त अभ्यास गराउने

पाठ्य संरचना
(सहायक बाद्यवादक)

क्र.सं.	मोड्यूल	स्वभाव	समय (घण्टा)		
			सैद्धान्तिक	व्यवाहारिक	जम्मा
मोड्यूल १	संगीत/वाद्यवादन परिचय	सै	३६	०	३६
मोड्यूल २	पेशागत स्वास्थ्य र सुरक्षा	सै+व्या	५	१०	१५
मोड्यूल ३	स्वरलिपि अभ्यास	सै+व्या	१४	१०४	११८
सब मोड्यूल ३.१	पूर्वीय स्वरलिपि अभ्यास	सै+व्या	८	८०	८८
सब मोड्यूल ३.२	पश्चात्य स्वरलिपि अभ्यास	सै+व्या	६	२४	३०
मोड्यूल ४.	स्केलको अभ्यास	सै+व्या	१२	१२०	१३२
सब मोड्यूल ४.१	मेजर स्केलको अभ्यास	सै+व्या	६	६०	६६
सब मोड्यूल ४.२	माइनर स्केलको अभ्यास	सै+व्या	६	६०	६६
मोड्यूल ५	कर्डस्को अभ्यास	सै+व्या	१२	९०	१०२
सब मोड्यूल ५.१	मेजर कर्डस्को अभ्यास	सै+व्या	६	४५	५१
सब मोड्यूल ५.१	माइनर कर्डस्को अभ्यास	सै+व्या	६	४५	५१
मोड्यूल ६	ताल अनुसारको गीतमा अभ्यास	सै+व्या	१५	१५४	१६९
मोड्यूल ७	संचार तथा व्यवसायिकता विकास		२६	३२	५८
मोड्यूल ७.१	संचार व्यवसायिकता विकास	सै+व्या	८	१०	१८
मोड्यूल ७.२	उद्यमशीलता विकास	सै+व्या	१८	२२	४०
मोड्यूल ८	अभ्यास (Musical practice)	व्या		९०	९०
	जम्मा		१२०	४३०	७२०

मोड्यूल १: संगीत/वाद्यवादन परिचय

समय : ३६ घण्टा (सै) + घण्टा (ब्या) = ३६घण्टा

बर्णन (Description) : यसमा संगीत विधा अन्तर्गत पर्ने वाद्यवादन, उपविधाहरूसँग सम्बन्धित परिचयात्मक ज्ञान समवेश गरिएका छन् ।

उद्देश्यहरू (Objectives) :

- वाद्यवादन विधासंग परिचित हुने ।

पाठ्यांश (Contents) :

१. संगीत विधा परिचय

- परिभाषा तथा अवधारणा
- संक्षिप्त इतिहास
- महत्व

२. संगीत विधाका प्रकार

- वाद्यवादन : परिचय, अवधारणा, महत्व, प्रकार
- गायन : परिचय, अवधारणा, महत्व, प्रकार
- नृत्य : परिचय, अवधारणा, महत्व, प्रकार

३. भाषाको शुद्धता

- शुद्ध उच्चारण
- ह्रस्व दीर्घ सम्बन्धी जानकारी
- छन्दको जानकारी

४. अनुशासन

- अग्रजलाई सम्मान
- श्रष्टालाई सम्मान
- समकालिनसंग सहकार्य
- सानालाई प्रोत्साहन, माया

५. प्रकार

५.१ पुर्वीय संगीत

५.२ पश्चिमा संगीत

५.१ पुर्वीय संगीत :

- परिचय
- सुरको परिभाषा
- तालको परिभाषा
- सरगम परिचय
- शुद्ध स्वर
- विकृत स्वर
- आरोह / अवरोह
- तान
- ठाट
- राग

५.१.१ सुरको परिचय

- १२ स्वरहरू
- मन्द सप्तक (Low Octave)
- मध्य सप्तक (Middle Octave)
- तार सप्तक (High Octave)
- अति तार सप्तक (Highest Octave)

५.१.२ तालको परिचय :

- प्रचलित तालहरू
  - त्रिताल
  - दादरा
  - खेम्टा
  - भूप ताल
  - रूपक
  - दिपचण्डी

५.१.३ स्वरलिपी :

- सुर र ताल अनुसार स्वरलिपि लेख्ने तरिका
- स्वरलिपी लेख्न सकेपछि हेर्दै अभ्यास गर्ने

५.१.४ प्रचलित नेपाली संगीतको प्रकारहरू :

- आधुनिक
- लोक
- लोक दोहोरी
- पप
- रक
- तामाङ्ग सेलो
- गजल
- भयाउरे
- मारुनी

५.२ पश्चिमा संगीतको प्रकार (type of western Music)

- Electronic Dance Music
- Rock Music
- Jazz
- Dubstep
- Rhythm and Blues
- Techno
- Country Music
- Electro
- Indie Rock
- Pop Music

६. वाद्यवादन

६.१ गिटार

- गिटारको अंगहरूको परिचय
- गिटारमा स्वरहरू चिन्ने तरिका

- स्टयान्डर्ड स्केल
- कर्डस बजाउने
- रिदम बजाउने
- ल्पकिङ्ग बजाउने
- लिड बजाउने

६.२ हारमोनियम/किबोर्ड

- दस वटै औलाहरु प्रयोग
- हारमोनियममा पांच औलाको प्रयोग
- सात सुध्द र पांच बिकृत स्वर चिन्ने तरिका
- आरोह र अवरोहको परिचय
- हारमोनियम तथा किबोर्डमा कर्डस बजाउने तरिका
- स्वर सुनेर दुरुस्तै सोही अनुरूप धुन बजाउने तरिका
- स्वरलिपी हेरेर तालमा दुरुस्त बजाउने तरिका

६.३ तवला

- गीतको स्केल अनुसार सही स्केलमा कसेर सुर मिलाउने तरिका
- तवलामा दुवै हातको औलाको प्रयोग
- एउटै गीतमा पनि फरक फरक बजाउने तरिका
- चलन चल्तिका तालहरु

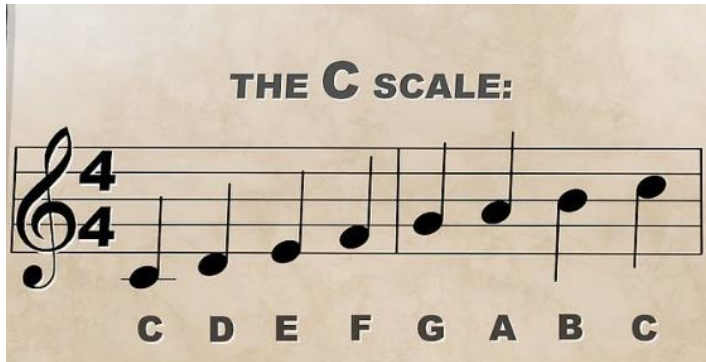
६.४ मादल

- स्केल मिलाउने तरिका
- औलाको प्रयोग
- चलन चल्तिका तालहरु

७. Scale स्केल

Low scale :	मन्द्र स्केल	12 Notes	12 Scale
Middle scale :	मध्य स्केल	12 Notes	12 Scale
High scale :	उच्च स्केल	12 Notes	12 Scale
Highest scale :	अति उच्च स्केल	12 Notes	12 Scale

No.	Notes	Ocatave / सप्तक	Remarks
1	C	Low scale / Middle scale / High scale / Highest scale	Major & Minor scale लाई चारैवटा सप्तक बाट बजाउने
2	C#		
3	D		
4	D#		
5	E		
6	F		
7	F#		
8	G		
9	G#		
10	A		
11	A#		
12	B		

मोड्युल २: पेशागत स्वास्थ्य र सुरक्षा

समय : ५ घण्टा (सै) + १० घण्टा (ब्या) = १५ घण्टा

वर्णन:

यस मोड्यूलमा वाद्यवादन पेशामा अपनाउनु पर्ने व्यक्तिगत तथा पेशागत स्वास्थ्य र सुरक्षा तथा औजार, उपकरण सामग्रीको पहिचान र प्रयोगसँग सम्बन्धित ज्ञान र सीपहरू समावेश गरिएका छन् ।

उद्देश्यहरू:

यो मोड्यूलको समापनपछि प्रशिक्षार्थीहरूनिम्न कार्य गर्न समर्थ हुनेछन् ।

- १ व्यक्तिगत र कार्यस्थलको सुरक्षा गर्न ।
- २ औजार उपकरणको सरसफाइ तथा प्रयोग गर्न ।
- ३ प्राथमिक उपचारको व्यवस्था गर्न ।
- ४ पेशागत मर्यादा र सीपको प्रयोग गर्न ।

कार्यहरू:

- १ व्यक्तिगत सुरक्षा अपनाउने ।
- २ कार्यस्थलको सरसफाई गर्ने ।
- ३ औजार, उपकरणको पहिचान, प्रयोग र सरसफाइ गर्ने ।
- ४ कार्यस्थलको सुरक्षा गर्ने ।
- ५ प्राथमिक उपचारको व्यवस्था गर्ने ।

कार्य विश्लेषण

सैद्धान्तिक: १ घण्टा
व्यवहारिक: १ घण्टा
जम्मा समय: २ घण्टा

निर्दिष्ट कार्य १: व्यक्तिगत सुरक्षा अपनाउने ।

कार्य चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<ol style="list-style-type: none"> १. निर्देशन प्राप्त गर्ने । २. आवश्यक औजार सामग्री संकलन गर्ने । ३. विद्युतीय उपकरण तथा औजारहरूबाट विशेष सतर्कता अपनाउने । ४. वाद्यवादन बजाउंदा तथा ओसार पसार गर्दा वा संचालन गर्दा हुनसक्ने चोटपटक तथा क्षतिबारे जानकार रहने । ५. व्यक्तिगत सुरक्षा उपकरणहरू प्रयोग गर्ने । ६. कार्यसम्पादनको अभिलेख राख्ने । 	<p>अवस्था (दिइएको): कार्यस्थल, व्यक्तिगत सुरक्षाको लागि चाहिने औजार उपकरणहरू ।</p> <p>निर्दिष्ट कार्य : व्यक्तिगत सुरक्षा अपनाउने ।</p> <p>मापदण्ड :</p> <ul style="list-style-type: none"> ● औजार उपकरणहरू उचित स्थानमा सावधानी पूर्वक राखिएको । ● कार्यसम्पादन अभिलेख राखिएको । 	<ul style="list-style-type: none"> ● सेफ्टीका लागि प्रयोग गर्ने उपकरण सम्बन्धी ज्ञान । ● प्रयोग गर्ने विधि ● कार्यसम्पादनको अभिलेख राख्ने विधि ।

औजार, उपकरण र सामग्रीहरू: व्यक्तिगत सुरक्षा उपकरणहरू

सुरक्षा तथा सावधानी:

- व्यक्तिगत सरसफाई कायम राख्ने ।
- वाद्य उपकरण प्रयोगपछि उचित व्यवस्थापन गर्ने ।

कार्य विश्लेषण

सैद्धान्तिक: १ घण्टा
व्यवहारिक: १ घण्टा
जम्मा समय: २ घण्टा

निर्दिष्ट कार्य नं २: कार्यस्थलको सरसफाई गर्ने ।

कार्य चरणहरू	प्राविधिकक्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<ol style="list-style-type: none"> १ निर्देशन प्राप्त गर्ने । २ आवश्यकऔजार सामग्री संकलन गर्ने । ३ कार्यस्थलमाकाम सुरु गर्नुभन्दा पहिला सरसामान मिलाउने । ४ बढारेर निस्केको धुलोलाई कुनै डष्टविन वा भाँडोमा उठाएर राख्ने । ५ काम सकेपछि कार्यस्थललाई कुचोले सफा गरी बढार्ने र फोहरलाई भाँडोमा उठाई सुरक्षित स्थानमा राख्ने । (यो कार्य नियमित गर्नुपर्छ) ६ फोहोरलाई कुहिने र नकुहिने, धातु,प्लाष्टिक र विषालु पदार्थ छुटाइ फरक फरक भाँडोमा राख्ने ७ कार्यसम्पादनको अभिलेख राख्ने । 	<p>अवस्था (दिइएको): कार्यस्थल, कुचो, डष्टविन वा भाँडो ।</p> <p>निर्दिष्ट कार्य : कार्यस्थलको सरसफाई</p> <p>मापदण्ड :</p> <ul style="list-style-type: none"> • कार्यस्थल सफा गरिएको । • धुलोलाई डष्टविनमा जम्मा गरेको । • कार्य सम्पादन अभिलेख राखिएको । 	<ul style="list-style-type: none"> • सरसफाई सम्बन्धी ज्ञान । • भाडु/कुचो प्रयोग सम्बन्धी ज्ञान । • फोहर व्यवस्थापनको ज्ञान । • सफाइ र जीवन सुरक्षा • असावधानीबाट हुने असर •

औजार, उपकरण र सामग्रीहरू:

कुचो, पञ्जा, माक्स, डष्टविन, डष्टपान ।

सुरक्षा तथा सावधानी:

- १ सफा गर्दा माक्स,पञ्जा, एप्रोन प्रयोग गर्ने ।
- २ सेफ्टी जन्य उपकरणको उचित व्यवस्थापन गर्ने ।

कार्य विश्लेषण

सैद्धान्तिक: १ घण्टा
व्यावहारिक: ३ घण्टा
जम्मा समय: ४ घण्टा

निर्दिष्ट कार्य नं ३: औजार, उपकरणको पहिचान, प्रयोग र सरसफाई गर्ने ।

कार्य चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१ निर्देशन प्राप्त गर्ने ।</p> <p>२ आवश्यक औजार सामग्री संकलन गर्ने ।</p> <p>३ औजार, उपकरणको छनोट र सुरक्षित तरिकाले औजार उपकरणहरू प्रयोग गर्ने ।</p> <p>४ औजार उपकरणहरू जस्तै पाइप कटर, हम्मर, जस्ता सामानलाई दैनिक सफाई गर्ने र टुल बक्समा राख्ने ।</p> <p>५ अन्य औजार उपकरणहरूलाई काम गर्नु अगाडि र काम सकेपछि सरसफाई गरी उचित स्थानमा सुरक्षित राख्ने ।</p> <p>६ कैंची तथा कटरलाई धार लगाई सुरक्षित स्थानमा राख्ने ।</p> <p>७ औजार उपकरणहरूलाई प्रयोगमाल्याउनु भन्दा अगाडि सधै काम गर्ने अवस्थामा छु छैन चेक गर्ने ।</p> <p>८ कामका लागि सम्बन्धित औजार छनौट गर्ने ।</p> <p>९ प्रशिक्षकले औजारको प्रयोग गरी देखाउने र प्रशिक्षार्थीले निर्देशन अनुसार औजारको प्रयोग गर्ने ।</p> <p>१० कार्यसम्पादनको अभिलेख राख्ने ।</p>	<p>अवस्था (दिइएको): औजार र उपकरणहरूसहितको कार्यस्थल</p> <p>निर्दिष्ट कार्य : औजार, उपकरणको पहिचान, प्रयोग र सरसफाई गर्ने ।</p> <p>मापदण्ड :</p> <ul style="list-style-type: none"> कैंचीलाई धार लगाईएको । उपकरणहरूको नियमित सफाई गरिएको । सुरक्षित तरिकाले औजार उपकरणहरू प्रयोग गरेको । कार्यसम्पादन अभिलेख राखिएको 	<ul style="list-style-type: none"> औजारहरूको बारेमा जानकारी तथा प्रयोग गर्ने ज्ञान । औजार सफाई गर्न प्रयोग हुने केमिकल सम्बन्धी ज्ञान । औजारलाई सफाई गरेपछि उचितव्यवस्थापन गर्ने ज्ञान ।

औजार, उपकरण र सामग्रीहरू:

पियानो/कि-बोर्ड, गितार, हार्मोनियम, तबला, मादल, ल्यापटप, प्रोजेक्टर, कि-बोर्ड स्टाण्ड, ह्याम्मर, एडप्टर, ट्युनर, गितार स्ट्याण्ड, गितारको तार, गितारको वाइन्डर, गितारको पिक, तबला पाउडर, तबलाको बेणा (पेचा), नोटेशन स्ट्याण्ड, नोटेशन बुक, स्पिकर, माइक/मिक्चर, एम्प्लीफायर, माइक स्ट्याण्ड, ह्वाइट बोर्ड, मार्कर, डस्टर, गितार चियर ।

सुरक्षा तथा सावधानी:

- व्यक्तिगत सुरक्षा उपकरणहरू पञ्जा, एप्रोन तथा माक्सको प्रयोग गर्ने ।
- सफाई गर्न प्रयोग हुने उपकरण तथा केमिकलको सुरक्षित उपयोग तथा व्यवस्थापन गर्ने ।

कार्यविश्लेषण

सैद्धान्तिक: १ घण्टा
व्यवहारिक: १ घण्टा
जम्मा समय: २ घण्टा

निर्दिष्ट कार्य नं ४: कार्यस्थलको सुरक्षा गर्ने ।

कार्य चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धितप्राविधिक ज्ञान
१ निर्देशन प्राप्त गर्ने । २ आवश्यक औजार/उपकरण तथा सामग्री संकलन गर्ने । ३ कार्यस्थलमा भेन्टिलेशन तथा उज्यालोको पर्याप्त व्यवस्था गर्ने । ४ पानी, बिजुली तथा भौतिक सुविधा व्यवस्थापन गर्ने । ५ काम गर्ने दर्रा वा ड्रयर (घर्ना) मा लक वा चावी लगाउने । ६ अपरिचित व्यक्तिलाई कार्यस्थलमा प्रवेश नदिने । ७ प्रवेशद्वार वा ढोकामा च्यानलगेटको प्रयोग गर्ने । ८ कार्यस्थलमा CCTV को प्रयोग गर्ने । ९ कार्यसम्पादनको अभिलेख राख्ने ।	अवस्था (दिइएको): कार्यस्थल, सेफ्टीजन्य उपकरणहरू । निर्दिष्ट कार्य : कार्यस्थलको सुरक्षा गर्ने । मापदण्ड :- <ul style="list-style-type: none"> कार्यस्थलको सुरक्षा गरिएको । कार्यस्थलमा भेन्टिलेशन तथा उज्यालोको पर्याप्त व्यवस्था भएको । कार्यसम्पादन अभिलेख राखिएको 	<ul style="list-style-type: none"> कोठाको सुरक्षा पूर्वाधार सम्बन्धी ज्ञान पानी, बिजुलीबारे जानकारी ।

औजार, उपकरण र सामग्रीहरू:

ताला, चावी, Bond Tape, Notice Board ।

सुरक्षा तथा सावधानी:

- कार्यस्थलमा औजार, उपकरणहरूबाट सुरक्षित रहने ।
- कार्यस्थल वरिपरि पाइने विषालु र घातक जीव/किराबारे सचेत रहने ।

कार्यविश्लेषण

सैद्धान्तिक: १ घण्टा
व्यवहारिक: ४ घण्टा
जम्मा समय: ५ घण्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. ५: प्राथमिक उपचार गर्ने ।

कार्य चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<ol style="list-style-type: none"> १ निर्देशन प्राप्त गर्ने । २ आवश्यक प्राथमिक उपचारको औजार सामग्री संकलन गर्ने । ३ कार्यशालामा कार्य गर्दा सामान्य घाउ चोटपटक लागेमा आवश्यक पर्ने डेटोल र कपास,बेटाडिन, स्पिट, कटन, कपडा, टेप, ब्यान्डेज तथा औषधिको व्यवस्था गर्ने । ४ ती सामग्रीहरू First aid box मा राखी कार्यस्थलमा सुरक्षित राख्ने । ५ टाउको दुख्दा वा सामान्य ज्वरो आउँदा प्रयोग हुने औषधी डाक्टरको सल्लाह लिई सुरक्षित स्थानमा राख्ने र आवश्यक पर्दा खानदिने । ६ स्ट्रेचरको प्रयोग गर्ने । ७ पोलेको र चोटपटक लागेको प्राथमिक उपचार गर्ने । ८ विषालु किराले टोकेमा प्राथमिक उपचार गर्ने । ९ बेहोसी तथा मुर्छा पर्दा प्राथमिक उपचार गर्ने । १० कार्यसम्पादनको अभिलेख राख्ने । 	<p>अवस्था (दिइएको): कार्यस्थल, First aid box</p> <p>निर्दिष्ट कार्य : प्राथमिक उपचारको व्यवस्था गर्ने ।</p> <p>मापदण्ड :</p> <ul style="list-style-type: none"> • First aid box वा सामान्य रोग अनुसारको औषधीको व्यवस्था गरेको । • औषधी प्रयोग गर्दा रोगसंग सम्बन्धित विज्ञहरूसंग सल्लाह लिएको । • कार्यसम्पादन अभिलेख राखिएको । 	<ul style="list-style-type: none"> • First aid सम्बन्धी ज्ञान । • सामान्य रोग जस्तै ज्वरो आउने, टाउको दुख्ने,पेट दुख्ने तथा वाकवाकी लाग्ने प्राथमिक उपचार गर्ने ज्ञान । • उपकरणहरूले काट्दा प्रयोग हुने सामान्य औषधी उपचार सम्बन्धी ज्ञान ।

औजार, उपकरण र सामग्रीहरू:

First aid box, strecher

सुरक्षा तथा सावधानी:

- माक्स,सेफ्टी सुज र हेण्ड ग्लोव प्रयोग गर्ने ।
- First aid box प्रयोग पछि सुरक्षित स्थानमा राख्ने ।

मोड्यूल ३: स्वरलिपि अभ्यास
सब मोड्यूल ३.१: पूर्वीय स्वरलिपि अभ्यास

समय : ८ घण्टा (सै) + ८० घण्टा (व्या)

वर्णन:

यस मोड्यूलमा वाद्यवादन व्यवसायसंग सम्बन्धित पूर्वीय सरगम र स्वरलिपि सम्बन्धित ज्ञान तथा सीपहरू समावेश गरिएका छन् ।

उद्देश्यहरू:

यो मोड्यूलको समापनपछि प्रशिक्षार्थीहरूले निम्न विषयमा सैद्धान्तिक ज्ञान प्राप्त गर्नेछन् ।

१. पियानो/किबोर्डमा सरगम तथा स्वरलिपी बजाउन ।
२. गितारमा सरगम तथा स्वरलिपी बजाउन ।
३. हारमोनियममा स्वरलिपि अनुसार सरगम तथा रागहरू बजाउन ।
४. तबला तथा मादलमा निर्दिष्ट ताल तथा बोल बजाउन ।

कार्यहरू:

१. पियानो/किबोर्डमा सरगम तथा स्वरलिपी बजाउने ।
२. गितारमा सरगम तथा स्वरलिपी बजाउने ।
३. हारमोनियममा स्वरलिपि अनुसार सरगम तथा रागहरू बजाउने ।
४. तबला तथा मादलमा निर्दिष्ट ताल तथा बोल बजाउने ।

कार्य विश्लेषण (Task Analysis)

कुल समय : २२ घण्टा
सैद्धान्तिक : २ घण्टा
व्यवहारिक : २० घण्टा

निर्दिष्ट कार्य नं.१: पियानो/किबोर्डमा सरगम तथा स्वरलिपी बजाउने ।

कार्य चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
१ पियानो/किबोर्डको व्यवस्था गर्ने २ स्वर अनुसार औलाको पहिचान गर्ने ३ स्वर अनुसार दुवै हातको पहिचान गरी बजाउने ४ सात स्वरको पहिचान गरी बजाउने ५ सात शुद्ध र पांच विकृत स्वरको पहिचान गरी बजाउने ६ सरगम/अलंकार बजाउने ७ सबै सप्तकमा सरगम बजाउने ८ थाट अनुसार सरगम बजाउने ९ स्केल र कर्ड बजाउने १० ताल अनुसार सरगम बजाउने ११ गीत बजाउने १२ सामुहिक रुपले हारमोनियम, गितार, किबोर्ड/पियानो, तबला/मादल र गायक संग संगै बजाउने	<u>दिईएको (Given)</u> पियानो किबोर्ड सहितको कक्षा कोठा <u>कार्य (Task):</u> किबोर्ड/पियानोमा सरगम तथा स्वरलिपी बजाउने <u>मापदण्ड (Standard):</u> <ul style="list-style-type: none"> • ताल संग मिलाएर बजाइएको • सहि औला र हात प्रयोग गरेर बजाइएको । • पियानो/कि बोर्डमा स्वरलिपी बजाइएको । 	<ul style="list-style-type: none"> • किबोर्ड पियानोको परिचय र परिभाषा • सहि आसनमा औला र हातले बजाउने विधि • १२ स्केल र कर्डमा बजाउने विधि • विभिन्न गीत बजाउने विधि • समूहमा गितार, हारमोनियम, तबला /मादल बजाउने विधि

औजार, उपकरण र सामग्रीहरू (Tools, Equipment and Materials):

- कापी/डायरी, कलम, किबोर्ड/पियानो, कुर्सि, एडप्टर, हेडसेट

सुरक्षा/साबधानीहरू (Safety/Precautions):

- किबोर्ड/पियानोको नियमित सरसफाइ तथा मर्मत सम्भार गर्ने ।

कार्य विश्लेषण (Task Analysis)

कुल समय : २२ घण्टा
सैद्धान्तिक : २ घण्टा
व्यवहारिक : २० घण्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. २: गितारमा सरगम तथा स्वरलिपी बजाउने ।

कार्य चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
१ गितारको व्यवस्थापन गर्ने । २ गितारलाई सुरमा मिलाउने । ३ स्वरको पहिचान गरी बजाउने । ४ पोजिसनको पहिचान गरी सरगम बजाउने । ५ पोजिसन अनुसार औला प्रयोग गरी बजाउने । ६ ताल अनुसार सरगम बजाउने । ७ गितारमा स्वरलिपी बजाउने । ८ मेजर माइनर स्केलको पहिचान गरी बजाउने । ९ गीत हरुमा गितार बजाउने । १० गायन सहित सामुहिक रूपमा गितार, क्विबोर्ड/पियानो, हारमोनियम र तबलामा गीत बजाउने ।	<u>दिईएको (Given)</u> गितार सहितको कक्षा कोठा <u>कार्य (Task):</u> गितारमा सरगम तथा स्वरलिपी बजाउने <u>मापदण्ड (Standard):</u> <ul style="list-style-type: none"> • गितारमा सहि औला र हातको प्रयोग गरेर बजाइएको • स्वरलिपी अनुसार बजाइएको • मेजर माइनर कर्डस तथा स्केल बजाइएको 	<ul style="list-style-type: none"> • गितारको परिचय र परिभाषा • नोटेसन अनुसार औला र हातको प्रयोग गरी बजाउने विधि • ताल अनुसार बजाउने विधि • मेजर माइनर स्केल तथा कर्डसमा बजाउने विधि • गीतहरुमा हारमोनियम, क्विबोर्ड, तबला र गायक संग बजाउने विधि

औजार, उपकरण र सामग्रीहरू (Tools, Equipment and Materials):

- कापी/डायरी, कलम, गलैचा, चकटी, पिक्, तारहरु, केपो, गितार स्टयाण्ड, टयुनर, गितार केवल, कुर्सी ।

सुरक्षा/सावधानीहरू (Safety/Precautions):

- गितारको तार कस्दा सावधानी अपनाउने ।
- गितारको प्रयोगपछि, खोलमा राखी भण्डारण गर्ने ।

कार्य विश्लेषण (Task Analysis)

कुल समय : २२ घण्टा
सैद्धान्तिक : २ घण्टा
व्यवहारिक : २० घण्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. ३: हारमोनियममा स्वरलिपि अनुसार सरगम तथा रागहरु बजाउने ।

कार्य चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
१ हारमोनियमको व्यवस्थापन गर्ने २ स्वरको पहिचान गरी बजाउने ३ सात शुद्ध र पांच बिकृत स्वरको पहिचान गरी बजाउने ४ सप्तकको पहिचान गरी बजाउने ५ स्वर अनुसार औला प्रयोग गरी बजाउने ६ ताल अनुसार सरगम बजाउने ७ हारमोनियममा सरगम अलंकार बजाउने ८ हारमोनियममा स्वरलिपी बजाउने ९ मेजर माइनर स्केलको पहिचान गरी बजाउने १० मेजर माइनर कर्डसको पहिचान गरी बजाउने ११ गीत अनुसारका गीतहरुमा हारमोनियम बजाउने १२ गायन सहित सामुहिक रुपमा गितार, क्विबोर्ड/पियानो, हारमोनियम र तबलामा गीत बजाउने	<u>दिईएको (Given)</u> हारमोनियम सहितको कक्षा कोठा <u>कार्य (Task):</u> हारमोनियममा स्वरलिपि अनुसार सरगम तथा रागहरु बजाउने <u>मापदण्ड (Standard):</u> <ul style="list-style-type: none"> हारमोनियममा सहि औला र हातको प्रयोग गरेर स्वरलिपी बजाइएको । मेजर माइनर कर्डस तथा स्केल बजाइएको 	<ul style="list-style-type: none"> हारमोनियमको परिचय र परिभाषा नोटेसन अनुसार औला र हातको प्रयोग गरी बजाउने विधि ताल अनुसार बजाउने विधि मेजर माइनर स्केल तथा कर्डसमा बजाउने विधि गायन सहित गीतहरुमा हारमोनियम, क्विबोर्ड, तबला बजाउने विधि

औजार, उपकरण र सामग्रीहरू (Tools, Equipment and Materials):

कापी/डायरी, कलम, गलैचा, चकटी ।

सुरक्षा/सावधानीहरू (Safety/Precautions):

- हारमोनियमको प्रयोग पछि खोलमा राख्ने ।

कार्य विश्लेषण (Task Analysis)

कुल समय : २२ घण्टा
 सैद्धान्तिक : २ घण्टा
 व्यवहारिक : २० घण्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. ४: तबला तथा मादलमा निर्दिष्ट ताल तथा बोल बजाउने ।

कार्य चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
१ तबला तथा मादलको व्यवस्था गर्ने २ तालको बोल अनुसार औलाको पहिचान गरी बजाउने ३ बोल अनुसार दुवै हातको पहिचान गरी ताल बजाउने ४ स्केल अनुसार तबला तथा मादललाई सुर मिलाएर (Tunning) बजाउने ५ गायन सहित सामुहिक रूपमा गितार, किबोर्ड / पियानो, हारमोनियम र तबला/मादलमा गीत बजाउने	<u>दिईएको (Given)</u> तबला तथा मादल सहितको कक्षा कोठा <u>कार्य (Task):</u> तबला तथा मादलमा निर्दिष्ट ताल तथा बोल बजाउने <u>मापदण्ड (Standard):</u> <ul style="list-style-type: none"> गीत अनुसार ताल मिलाएर बजाइएको सहि औला र हात प्रयोग गरेर बोल बजाइएको 	<ul style="list-style-type: none"> तबला तथा मादलको परिचय र परिभाषा सहि आसनमा औला र हातले बजाउने विधि । बिभिन्न स्केलमा बजाउने विधि । बिभिन्न गीतमा बजाउने विधि गायन सहित सामुहिक रूपमा गितार, किबोर्ड / पियानो, हारमोनियम र तबला/मादलमा गीत बजाउने विधि

औजार, उपकरण र सामग्रीहरू (Tools, Equipment and Materials):

कापी/डायरी, कलम, चकटी, नोटेशन स्ट्याण्ड, पाउडर, सानो हयाम्मर, विडा ।

सुरक्षा/सावधानीहरू (Safety/Precautions):

- तबला तथा मादलको सरसफाइ गर्ने तथा मर्मत सम्भार गर्ने ।

सव मोड्यूल ३.२: पाश्चात्य स्वरलिपी

समय : ६ घण्टा (सै)+ २४ घण्टा (व्या) जम्मा ३० घण्टा

वर्णन:

यस मोड्यूलमा वाद्यवादन व्यवसायसंग सम्बन्धित पाश्चात्य नोटहरु, कर्ड्स, स्टाफ नोटेशन सम्बन्धी ज्ञान तथा सीपहरु समावेश गरिएका छन् ।

उद्देश्यहरु:

यो मोड्यूलको समापनपछि प्रशिक्षार्थीहरुले निम्न विषयमा सैद्धान्तिक ज्ञान प्राप्त गर्नेछन् ।

१. पियानोमा बेसिक स्टाफ नोटेशन अनुसार सात शुद्ध र पांच विकृत स्वर बजाउन ।
२. गितारमा बेसिक स्टाफ नोटेशन अनुसार बजाउने ।

कार्यहरु:

१. पियानोमा बेसिक स्टाफ नोटेशन अनुसार सात शुद्ध र पांच विकृत स्वर बजाउने ।
२. गितारमा बेसिक स्टाफ नोटेशन अनुसार बजाउने ।

कार्य विश्लेषण (Task Analysis)

कुल समय : १५ घण्टा
सैद्धान्तिक : ३ घण्टा
व्यवहारिक : १२ घण्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. १: पियानोमा बेसिक स्टाफ नोटेशन अनुसार सात शुद्ध र पांच विकृत स्वर बजाउने ।

कार्य चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
१ पियानोको व्यवस्था गर्ने । २ पियानोमा रहेका शुद्ध नोट हरुको अभ्यास गर्ने ३ पियानोमा रहेका विकृत नोट हरुको अभ्यास गर्ने । ४ पियानोमा दायां र बायां हात राखेर बजाउने ५ पियानोमा नियमानुसार अनुसार औंला प्रयोग गरी अभ्यास गर्ने । ६ पियानोमा Low Octave, Middle Octave, High Octave मा आरोह अवरोहको अभ्यास गर्ने । ७ दादरा, खेम्टा, भूपताल, दिपचन्दी कहरवा र रुपक तालमा तिनवटै सप्तकबाट आरोह अवरोह अभ्यास गर्ने । ८ गितार, तबला र मादल संगै सामूहिक रुपमा सबै तालका गीतहरूमा पियानो बजाउने ।	<p><u>दिईएको (Given)</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● पियानो सहितको कक्षा कोठा । <p><u>कार्य (Task):</u></p> <p>पियानोमा बेसिक स्टाफ नोटेशन अनुसार सात शुद्ध र पांच विकृत स्वर बजाउने ।</p> <p><u>मापदण्ड (Standard):</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● सुर र तालसंग मिल्नेगरी बजाइएको । ● नोटेसन अनुसार बजाइएको ● निर्दिष्ट औंलाको प्रयोग गरी बजाइएको । 	<ul style="list-style-type: none"> ● स्टाफ नोटेसनको पुर्ण ज्ञान भएको हुनुपर्ने ● तालको परिचय ● सहि आसन र तरिकाले पियानोमा बजाउने विधि । ● विभिन्न स्केलमा बजाउने विधि । ● विभिन्न फरक फरक गीत बजाउने विधि

औजार, उपकरण र सामग्रीहरू (Tools, Equipment and Materials):

- नोटेसन कापी, कलम, नोटेसन, नोटेसन स्ट्याण्ड,

सुरक्षा सावधानीहरू (Safety/Precautions):

- पियानोको सर सफाई गर्ने र प्रयोग पश्चात छोपेर राख्ने ।

कार्य विश्लेषण (Task Analysis)

कुल समय : १५ घण्टा
सैद्धान्तिक : ३ घण्टा
व्यवहारिक: १२ घण्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. २: गितारमा बेसिक स्टाफ नोटेशन अनुसार बजाउने ।

कार्य चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१ गितारको व्यवस्था गर्ने ।</p> <p>२ गितारमा रहेका फ्रेट अनुसारका नोट हरुको अभ्यास गर्ने</p> <p>३ गितारमा हात र औलाहरूको सहि पोजिसन अनुसार बजाउने ।</p> <p>४ गितारमा नियमानुसार अनुसार औला प्रयोग गरी अभ्यास गर्ने ।</p> <p>५ गितारमा पांचवटा पोजिसनमा आरोह अवरोहको अभ्यास गर्ने</p> <p>६ दादरा, खेम्टा, भूपताल, दिपचन्दी कहरवा र रूपक तालमा आरोह अवरोह अभ्यास गर्ने ।</p> <p>७ गायन सहित सामुहिक रूपमा क्वीर्ड / पियानो, हारमोनियम र तबला/मादलमा गीतार बजाउने</p>	<p><u>दिईएको (Given)</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● तबला सहितको कक्षा कोठा <p><u>कार्य (Task):</u></p> <p>गितारमा बेसिक स्टाफ नोटेशन अनुसार बजाउने ।</p> <p><u>मापदण्ड (Standard):</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● सुर र तालसंग मिल्नेगरी बजाइएको । ● मात्रा अनुसारको तालमा बजाइएको । ● नोटेसन अनुसार बजाइएको ● निर्दिष्ट औलाको प्रयोग गरी बजाइएको । 	<ul style="list-style-type: none"> ● सहि आसन र तरिकाले फ्रेटमा औलाको पोजिसन मिलाएर गितार बजाउने विधि । ● विभिन्न स्केलमा बजाउने विधि । ● स्टाफ नोटेसन ● तालको परिचय ● गितारमा फ्रेट र नोटको ज्ञान

औजार, उपकरण र सामग्रीहरू (Tools, Equipment and Materials):

कापी/डायरी, कलम, चकटी वा कुसि, नोटेसन, नोटेसन स्ट्याण्ड, गितार स्ट्याण्ड

सुरक्षा सावधानीहरू (Safety/Precautions):

- गितारको सर सफाई गर्ने ।
- प्रत्येक पटक ट्यून् गराउने ।
- गितारलाई कभर भित्र राख्ने

मोड्यूल ४: स्केलको अभ्यास

सब मोड्यूल ४.१: मेजर स्केलको अभ्यास

समय : ६ घण्टा (सै) + ६० घण्टा (व्या) जम्मा ६६ घण्टा

वर्णन:

यस मोड्यूलमा वाद्यवादन व्यवसायसंग सम्बन्धित सुरहरुको ज्ञान तथा सीपहरु समावेश गरिएका छन् ।

उद्देश्यहरु:

यो मोड्यूलको समापनपछि प्रशिक्षार्थीहरुले निम्न विषयमा सैद्धान्तिक ज्ञान प्राप्त गर्नेछन् ।

१. पियानोमा बाह्र मेजर स्केल बजाउने ।
२. गितारमा बाह्र मेजर स्केलको अभ्यास गर्ने ।
३. हारमोनियममा बाह्र मेजर स्केल बजाउने ।

कार्यहरु:

१. पियानोमा बाह्र मेजर स्केल बजाउने ।
२. गितारमा बाह्र मेजर स्केलको अभ्यास गर्ने ।
३. हारमोनियममा बाह्र मेजर स्केल बजाउने ।

कार्य विश्लेषण (Task Analysis)

कुल समय : २२ घण्टा
सैद्धान्तिक : २ घण्टा
व्यवहारिक : २० घण्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. १: पियानोमा बाह्र मेजर स्केल बजाउने ।

कार्य चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१ पियानोको व्यवस्थापन गर्ने ।</p> <p>२ पियानोमा १२ वटा मेजर स्केल बजाउने ।</p> <p>३ पियानोमा मेजर स्केल बजाउदा सम्बन्धित सात वटा नोट लाइ आरोह र अवरोहमा बजाउने ।</p> <p>४ मेजर स्केललाई पियानोको Low Octave/Middle Octave/High Octave मा बजाउने ।</p> <p>५ पियानोमा मेजर तथा माइनर स्केललाई 2/4, 3/4, 4/4, 6/8, 7/8 तालमा बजाउने ।</p> <p>६ पियानोमा दाहिने तथा देब्रे हाताको औलाहरू प्रयोग गरी बजाउने ।</p>	<p><u>दिईएको (Given)</u></p> <p>पियानो सहितको कक्षा कोठा</p> <p><u>कार्य (Task):</u></p> <p>पियानोमा बाह्र मेजर स्केल बजाउने ।</p> <p><u>मापदण्ड (Standard):</u></p> <ul style="list-style-type: none"> सुरताल अनुसार हात र औलाको प्रयोग गरी बजाइएको । निर्देशित हात र औलाको प्रयोग गरी बजाइएको । निश्चित स्वरलिपी पहिचान गरी बजाइएको । 	<ul style="list-style-type: none"> मेजर तथा माइनर स्केलको फर्मुलाको ज्ञान । तालको ज्ञान । नोटेसन हेरेर बजाउने ज्ञान

औजार, उपकरण र सामग्रीहरू (Tools, Equipment and Materials):

- नोटेशन स्ट्याण्ड, चकटी, कापी/डायरी, कलम, गलैँचा

सुरक्षा सावधानीहरू (Safety/Precautions):

- पियानोको सरसफाई गर्ने तथा मर्मत सम्भार गर्ने ।

कार्य विश्लेषण (Task Analysis)

कुल समय : २२ घण्टा

सैद्धान्तिक : २ घण्टा

व्यवहारिक : २० घण्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. २: गितारमा बाह्र मेजर स्केलको अभ्यास गर्ने ।

कार्य चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१ गितारको व्यवस्थापन गर्ने ।</p> <p>२ गितारमा १२ वटा मेजर स्केल बजाउने । गितारमा मेजर स्केल बजाउदा सम्बन्धित सात वटा नोट लाइ आरोह र अवरोहमा बजाउने ।</p> <p>३ मेजर स्केललाई गितारको पांचवटा पोजिसनमा आरोह अवरोह बजाउने ।</p> <p>४ गितारमा मेजर स्केललाई $2/4, 3/4, 4/4, 6/8, 7/8$ तालमा बजाउने ।</p> <p>५ गितारमा दाहिने तथा देब्रे हातको औलाहरू प्रयोग गरी बजाउने ।</p>	<p><u>दिईएको (Given)</u></p> <p>गितार सहितको कक्षा कोठा ।</p> <p><u>कार्य (Task):</u></p> <p>गितारमा बाह्र मेजर स्केलको अभ्यास गर्ने ।</p> <p><u>मापदण्ड (Standard):</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • सुरताल अनुसार हात र औलाको प्रयोग गरी बजाएको । • निर्देशित हात र औलाको प्रयोग गरी बजाएको • निश्चित स्वरलिपी पहिचान गरी बजाएको 	<ul style="list-style-type: none"> • गितारमा फ्रेट अनुसार नोटहरूको ज्ञान । • मेजर स्केलको फर्मुला तथा नोटको ज्ञान । • तालको ज्ञान । • नोटेसन हेरेर बजाउन सक्ने ज्ञान ।

औजार, उपकरण र सामग्रीहरू (Tools, Equipment and Materials):

- नोटेसन स्ट्याण्ड, चकटी, कापी/डायरी, कलम, गलैचा, कुर्सि, गिटार स्ट्याण्ड ।

सुरक्षा सावधानीहरू (Safety/Precautions):

- गितारको सरसफाई गर्ने
- प्रयोग गितारका ट्यूनिङ तथा मर्मत सम्भार गर्ने ।

कार्य विश्लेषण (Task Analysis)

कुल समय : २२ घण्टा

सैद्धान्तिक : २ घण्टा

व्यवहारिक : २० घण्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. ३: हारमोनियममा बाह्र मेजर स्केल बजाउने ।

कार्य चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
१ हारमोनियमको व्यवस्थापन गर्ने २ हारमोनियममा १२ वटा मेजर स्केल बजाउने ३ हारमोनियममा मेजर स्केल बजाउदा सम्बन्धित सात वटा नोट लाइ आरोह र अवरोहमा बजाउने । ४ मेजर स्केललाई हारमोनियमको मन्द्र सप्तक, मध्य सप्तक र तार सप्तकमा बजाउने । ५ हारमोनियममा मेजर स्केललाई 2/4, 3/4, 4/4 , 6/8, 7/8 तालमा बजाउने ।	<u>दिईएको (Given)</u> हारमोनियम सहितको कक्षा कोठा <u>कार्य (Task):</u> हारमोनियममा बाह्र मेजर स्केल बजाउने । <u>मापदण्ड (Standard):</u> <ul style="list-style-type: none"> • सुरताल अनुसार हात र औलाको प्रयोग गरी बजाइएको • निर्देशित हात र औलाको प्रयोग गरी बजाइएको • निश्चित स्वरलिपी पहिचान गरी बजाइएको 	<ul style="list-style-type: none"> • हारमोनियमको सुध्द र बिकृत नोटहरूको ज्ञान • मेजर स्केलको फर्मुला तथा नोटको ज्ञान हुनुपर्ने • तालको ज्ञान • नोटेसन हेरेर बजाउन सक्ने ज्ञान

औजार, उपकरण र सामग्रीहरू (Tools, Equipment and Materials):

- नोटेशन स्ट्याण्ड, चकटी, कापी/डायरी, कलम, गलैचा

सुरक्षा सावधानीहरू (Safety/Precautions):

- हारमोनियमको सरसफाई गर्ने ।
- समय समयमा टयूनिङ तथा मर्मत सम्भार गर्ने ।

सव मोड्यूल ४.२: माइनर स्केलको अभ्यास

समय : ६ घण्टा (सै)+ ६० घण्टा (व्या) जम्मा ६६ घण्टा

वर्णन:

यस मोड्यूलमा वाद्यवादन व्यवसायसंग सम्बन्धित संगीत विधामा प्रयोग हुने सुरहरूको ज्ञान तथा सीपहरू समावेश गरिएका छन् ।

उद्देश्यहरू:

यो मोड्यूलको समापनपछि प्रशिक्षार्थीहरूले निम्न विषयमा सैद्धान्तिक ज्ञान प्राप्त गर्नेछन् ।

- १ पियानोमा बाह्र माइनर स्केल बजाउन ।
- २ गितारमा बाह्र माइनर स्केल बजाउन ।
- ३ हारमोनियममा बाह्र माइनर स्केल बजाउन ।

कार्यहरू:

- १ पियानोमा बाह्र माइनर स्केल बजाउने ।
- २ गितारमा बाह्र माइनर स्केल बजाउने ।
- ३ हारमोनियममा बाह्र माइनर स्केल बजाउने ।

कार्य विश्लेषण (Task Analysis)

कुल समय : २२ घण्टा
सैद्धान्तिक : २ घण्टा
व्यवहारिक : २० घण्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. १: पियानोमा बाह्र माइनर स्केल बजाउने ।

कार्य चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
१ पियानोको व्यवस्थापन गर्ने २ पियानोमा १२ वटा माइनर स्केल बजाउने ३ पियानोमा माइनर स्केल बजाउदा सम्बन्धित सात वटा नोट लाइ आरोह र अवरोहमा बजाउने । ४ माइनर स्केललाई पियानोको Low Octave/Middle Octave / High Octave मा बजाउने । ५ पियानोमा माइनर स्केललाई 2/4, 3/4, 4/4 , 6/8, 7/8 तालमा बजाउने । ६ पियानोमा दाहिने तथा देब्रे हाताको औलाहरू प्रयोग गरी बजाउने ।	<p>दिईएको (Given)</p> <p>पियानो सहितको कक्षा कोठा</p> <p>कार्य (Task):</p> <p>पियानोमा बाह्र माइनर स्केल बजाउने ।</p> <p>मापदण्ड (Standard):</p> <ul style="list-style-type: none"> सुरताल अनुसार हात र औलाको प्रयोग गरी बजाइएको निर्देशित हात र औलाको प्रयोग गरी बजाइएको निश्चित स्वरलिपी पहिचान गरी बजाइएको 	<ul style="list-style-type: none"> माइनर स्केलको फर्मूला तथा नोटको ज्ञान तालको ज्ञान नोटेसन हेरेर बजाउन सक्ने ज्ञान

औजार, उपकरण र सामग्रीहरू (Tools, Equipment and Materials):

- नोटेसन स्ट्याण्ड, चकटी, कापी/डायरी, कलम, गलैचा ।

सुरक्षा सावधानीहरू (Safety/Precautions):

- हारमोनियमको सरसफाई गर्ने ।
- समय समयमा टयूनिङ तथा मर्मत सम्भार गर्ने ।

कार्य विश्लेषण (Task Analysis)

कुल समय : २२ घण्टा

सैद्धान्तिक : २ घण्टा

व्यवहारिक: २० घण्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. २: गितारमा बाह्र माइनर स्केल बजाउने ।

कार्य चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
१ गितारको व्यवस्थापन गर्ने		
२ गितारमा १२ वटा माइनर स्केल बजाउने	<u>दिइएको (Given)</u>	गितारमा फ्रेट अनुसार नोटहरूको ज्ञान ।
३ गितारमा माइनर स्केल बजाउदा सम्बन्धित सात वटा नोट लाइ आरोह र अवरोहमा बजाउने ।	गितार सहितको कक्षा कोठा	<ul style="list-style-type: none"> माइनर स्केलको फर्मुला तथा नोटको ज्ञान ।
४ माइनर स्केललाई गितारको पांचवटा पोजिसनमा आरोह अवरोह बजाउने ।	<u>कार्य (Task):</u>	<ul style="list-style-type: none"> तालको ज्ञान ।
५ गितारमा माइनर स्केललाई 2/4, 3/4, 4/4, 6/8, 7/8 तालमा बजाउने ।	गितारमा बाह्र माइनर स्केल बजाउने ।	<ul style="list-style-type: none"> नोटेसन हेरेर बजाउन सक्ने ज्ञान ।
६ गितारमा दाहिने तथा देब्रे हातको औलाहरू प्रयोग गरी बजाउने ।	<u>मापदण्ड (Standard):</u>	
	<ul style="list-style-type: none"> सुरताल अनुसार हात र औलाको प्रयोग गरी बजाइएको निर्देशित हात र औलाको प्रयोग गरी बजाइएको निश्चित स्वरलिपी पहिचान गरी बजाइएको 	

औजार, उपकरण र सामग्रीहरू (Tools, Equipment and Materials):

- नोटेसन स्ट्याण्ड, चकटी, कापी/डायरी, कलम, गलैँचा

सुरक्षा सावधानीहरू (Safety/Precautions):

- हारमोनियमको सरसफाई गर्ने ।
- समय समयमा टयूनिङ तथा मर्मत सम्भार गर्ने ।

कार्य विश्लेषण (Task Analysis)

कुल समय : २२ घण्टा
सैद्धान्तिक : २ घण्टा
व्यवहारिक : २० घण्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. ३: हारमोनियममा बाह्र माइनर स्केल बजाउने ।

कार्य चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१ हारमोनियमको व्यवस्थापन गर्ने</p> <p>२ हारमोनियममा १२ वटा माइनर स्केल बजाउने</p> <p>३ हारमोनियम माइनर स्केल बजाउदा सम्बन्धित सात वटा नोट लाइ आरोह र अवरोहमा बजाउने ।</p> <p>४ माइनर स्केललाई हारमोनियममा Low Octave/Middle Octave / High Octave मा बजाउने ।</p> <p>५ हारमोनियममा माइनर स्केललाई 2/4, 3/4, 4/4 , 6/8, 7/8 तालमा बजाउने ।</p> <p>६ हारमोनियममा सामान्यतया दाहिने हाताको औलाहरू प्रयोग गरी बजाउने ।</p>	<p><u>दिईएको (Given)</u></p> <p>हारमोनियम सहितको कक्षा कोठा</p> <p><u>कार्य (Task):</u></p> <p>हारमोनियममा बाह्र माइनर स्केलको बजाउने ।</p> <p><u>मापदण्ड (Standard):</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● सुरताल अनुसार हात र औलाको प्रयोग गरी बजाइएको ● निर्देशित हात र औलाको प्रयोग गरी बजाइएको ● निश्चित स्वरलिपी पहिचान गरी बजाइएको 	<ul style="list-style-type: none"> ● हारमोनियममा शुद्ध र विकृत नोटहरूको ज्ञान ● माइनर स्केलको फर्मूला तथा नोटको ज्ञान हुनुपर्ने ● तालको ज्ञान ● स्वरलिपी हेरेर बजाउन सक्ने ज्ञान

औजार, उपकरण र सामग्रीहरू (Tools, Equipment and Materials):

- नोटेशन स्ट्याण्ड, चकटी, कापी/डायरी, कलम, गलैचा

सुरक्षा सावधानीहरू (Safety/Precautions):

- हारमोनियमको सरसफाई गर्ने ।
- समय समयमा टयूनिङ तथा मर्मत सम्भार गर्ने ।

मोड्यूल ५: कर्डस्को अभ्यास
सब मोड्यूल ५.१: मेजर कर्डसको अभ्यास

समय : ६ घण्टा (सै)+ ४५ घण्टा (व्या) जम्मा ५१ घण्टा

वर्णन:

यस मोड्यूलमा वाद्यवादन व्यवसायसंग सम्बन्धित सुरहरुको ज्ञान तथा सीपहरु समावेश गरिएका छन् ।

उद्देश्यहरु:

यो मोड्यूलको समापनपछि प्रशिक्षार्थीहरुले निम्न विषयमा सैद्धान्तिक ज्ञान प्राप्त गर्नेछन् ।

१. पियानोमा बाह्र मेजर कर्डस् बजाउन ।
२. गितारमा बाह्र मेजर कर्डस् बजाउन ।
३. हारमोनियममा बाह्र मेजर कर्डस् बजाउन ।

कार्यहरु:

१. पियानोमा बाह्र मेजर कर्डस् बजाउने ।
२. गितारमा बाह्र मेजर कर्डस् बजाउने ।
३. हारमोनियममा बाह्र मेजर कर्डस् बजाउने ।

कार्य विश्लेषण (Task Analysis)

सैद्धान्तिक : २ घण्टा
प्रयोगात्मक : १५ घण्टा
कुल समय : १७ घण्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. १: पियानोमा बाह्र मेजर कर्डस् बजाउने ।

कार्य चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
१ आवश्यक उपकरण र सामग्रीहरू संकलन गर्ने	<u>दिईएको (Given)</u>	<ul style="list-style-type: none"> पियानोका परिचय र परिभाषा
२ पियानोमा १२ वटा मेजर कर्डस् बजाउने	पियानो तथा आवश्यक सामग्री सहितको कक्षा कोठा	<ul style="list-style-type: none"> निर्देशित हातको औला र आसनमा बजाउने विधि
३ देब्रे र दाहिने हातको औला संगसंगै प्रयोग गरेर बजाउने	<u>कार्य (Task):</u>	<ul style="list-style-type: none"> विभिन्न स्केल, कर्डस् र तालमा बजाउने विधि
४ कर्डस् बजाउदा कम्तिमा तिनवटा नोटस एकसाथ बजाउने अभ्यास गर्ने	पियानोमा बाह्र मेजर कर्डस् बजाउने ।	<ul style="list-style-type: none"> विभिन्न तालका विभिन्न गीतमा बजाउने विधि
५ मेजर कर्डसलाई तिनवटा मन्द्र सप्तक, मध्य सप्तक, तार सप्तकमा बजाउने अभ्यास गर्ने	<u>मापदण्ड (Standard):</u>	<ul style="list-style-type: none"> गायक गायिका सहित पियानोमा गीत बजाउन साथै नोटेसन अनुसार बजाउने विधि
६ मेजर कर्डसलाई विभिन्न तालमा बजाउने अभ्यास गर्ने	<ul style="list-style-type: none"> निर्दिष्ट गरेको ताल तथा सुरमा अथवा लेखिदिएको नोटेसन हेरेर सोही अनुसार पियानो बजाइएको । 	
७ 2/4, 3/4, 4/4, 5/8, 6/8, 7/8 तालमा बजाउने अभ्यास गर्ने		

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री:

- पियानो, पियानो स्ट्याण्ड, एडप्टर, नोटेसन स्ट्याण्ड, कुर्सी ।

सुरक्षा सावधानी:

- पियानोलाई प्रयोग गरिसकेपछि कभरले छोपेर राख्ने गर्नु पर्दछ ।

कार्य विश्लेषण

सैद्धान्तिक : २ घण्टा
प्रयोगात्मक : १५ घण्टा
कुल समय : १७ घण्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. २: गितारमा बाह्र मेजर कर्डस् बजाउने ।

कार्य चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
१ आवश्यक गितार तथा आवश्यक उपकरण संकलन गर्ने	<u>दिइएको (Given)</u> गितार तथा आवश्यक सामग्री सहितको कक्षा कोठा	<ul style="list-style-type: none"> गितारका परिचय र परिभाषा निर्देशित हात औला र आसनमा बजाउने विधि
२ गितारमा १२ वटा मेजर कर्डस बजाउने	<u>कार्य (Task):</u> गितारमा बाह्र मेजर कर्डस् बजाउने ।	<ul style="list-style-type: none"> विभिन्न स्केल, कर्डस र तालमा बजाउने विधि
३ देब्रे र दाहिने हातको औला संगसंगै प्रयोग गरेर बजाउने	<u>मापदण्ड (Standard):</u>	<ul style="list-style-type: none"> विभिन्न तालका विभिन्न गीतमा बजाउने विधि
४ कर्डस बजाउदा कम्तिमा तिनवटा नोटस एकसाथ बजाउने अभ्यास गर्ने	<ul style="list-style-type: none"> निर्दिष्ट गरेको ताल तथा सुरमा अथवा लेखिदिएको नोटेसन कर्डस बजाइएको । 	<ul style="list-style-type: none"> गायक गायिका सहित गितारमा विभिन्न गीत बजाउनुका साथै नोटेसन हेरेर सोही अनुसार बजाउने विधि
५ मेजर कर्डसलाई पांचवटा पोजिसनमा बजाउन अभ्यास गर्ने		
६ मेजर कर्डसलाई विभिन्न तालमा बजाउने अभ्यास गर्ने		

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री:

- गितार, गितार स्ट्याण्ड, नोटेसन स्ट्याण्ड, कुर्सी ।

सुरक्षा सावधानी:

- गितारको प्रयोग गरी सकेपछि कभर भित्र राख्ने वा गितार स्ट्याण्डमा राख्ने गर्नु पर्दछ ।

कार्य विश्लेषण

सैद्धान्तिक : २ घण्टा
प्रयोगात्मक : १५ घण्टा
कुल समय : १७ घण्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. ३ : हारमोनियममा बाह्र मेजर कर्डस् बजाउने ।

कार्य चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
१ आवश्यक उपकरण र सामग्रीहरू संकलन गर्ने	<u>दिईएको (Given)</u> हारमोनियम तथा आवश्यक सामग्री सहितको कक्षा कोठा	<ul style="list-style-type: none"> हारमोनियमका परिचय र परिभाषा
२ हारमोनियममा १२ वटा मेजर कर्डस बजाउने		<ul style="list-style-type: none"> निर्देशित हातको औला र आसनमा बसेर बजाउने विधि
३ कर्डस बजाउदा कम्तिमा तिनवटा नोटस एकसाथ बजाउने अभ्यास गर्ने	<u>कार्य (Task):</u> हारमोनियममा बाह्र मेजर कर्डस् बजाउने ।	<ul style="list-style-type: none"> विभिन्न स्केल, कर्डस र विभिन्न तालमा बजाउने विधि
४ मेजर कर्डसलाई तिनवटा मन्द्र सप्तक, मध्य सप्तक, तारसप्तकमा बजाउने अभ्यास गर्ने	<u>मापदण्ड (Standard):</u> <ul style="list-style-type: none"> निर्दिष्ट गरेको ताल तथा सुरमा अथवा लेखिदिएको नोटेसन हेरेर सोही अनुसार हारमोनियम बजाइएको 	<ul style="list-style-type: none"> विभिन्न तालका विभिन्न गीतमा बजाउने विधि
५ हारमोनियममा मेजर कर्डसलाई विभिन्न तालमा बजाउने अभ्यास गर्ने		<ul style="list-style-type: none"> गायक गायिका सहित हारमोनियममा विभिन्न गीत बजाउनुका साथै नोटेसन हेरेर सोही अनुसार बजाउने विधि
६ 2/4, 3/4, 4/4, 5/8, 6/8, 7/8 तालमा बजाउने अभ्यास गर्ने		

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री:

- हारमोनियम, नोटेसन स्ट्याण्ड, चकटी ।

सुरक्षा सावधानी:

- हारमोनियमलाई प्रयोग गरिसकेपछि कभरले छोपेर राख्ने गर्नु पर्दछ ।

सव मोड्यूल ५.२: माइनर कर्डस्को अभ्यास

समय : ६ घण्टा (सै)+ ४५ घण्टा (व्या) जम्मा ५१ घण्टा

वर्णन:

यस मोड्यूलमा वाद्यवादन व्यवसायसंग सम्बन्धित सुर र कर्डस्को ज्ञान तथा सीपहरू समावेश गरिएका छन् ।

उद्देश्यहरू:

यो मोड्युलको समापनपछि, प्रशिक्षार्थीहरूले निम्न विषयमा सैद्धान्तिक ज्ञान प्राप्त गर्नेछन् ।

१. पियानोमा बाह्र माइनर कर्डस् बजाउन ।
२. गितारमा बाह्र माइनर कर्डस् बजाउन ।
३. हारमोनियममा बाह्र माइनर कर्डस् बजाउन ।

कार्यहरू:

१. पियानोमा बाह्र माइनर कर्डस् बजाउने ।
२. गितारमा बाह्र माइनर कर्डस् बजाउने ।
३. हारमोनियममा बाह्र माइनर कर्डस् बजाउने ।

कार्य विश्लेषण

सैद्धान्तिक : २ घण्टा
प्रयोगात्मक : १५ घण्टा
कुल समय : १७ घण्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. १: पियानोमा बाह्र माइनर कर्ड्स बजाउने ।

कार्य चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
१ आवश्यक उपकरण र सामग्रीहरू संकलन गर्ने	<u>दिइएको (Given)</u> पियानो तथा आवश्यक सामग्री सहितको कक्षा कोठा	● पियानोका परिचय र परिभाषा
२ पियानोमा १२ वटै माइनर कर्ड्स बजाउने ।	<u>कार्य (Task):</u> पियानोमा बाह्र माइनर कर्ड्स बजाउने ।	● निर्देशित हातको औला र आसनमा बजाउने विधि
३ देब्रे र दाहिने हातको औला संगसंगै प्रयोग गरेर बजाउने ।	<u>मापदण्ड (Standard):</u> निर्दिष्ट गरेको ताल तथा सुरमा अथवा लेखिदिएको नोटेसन हेरेर सोही अनुसार पियानो बजाइएको ।	● विभिन्न स्केल, कर्ड्स र तालमा बजाउने विधि
४ कर्ड्स बजाउदा कम्तिमा तिनवटा नोटस एकसाथ बजाउने अभ्यास गर्ने ।		● विभिन्न तालका विभिन्न गीतमा बजाउने विधि
५ माइनर कर्डसलाई तिनवटा मन्द्र सप्तक, मध्य सप्तक, तारसप्तकमा बजाउने अभ्यास गर्ने ।		● गायक गायिका सहित पियानोमा विभिन्न गीत बजाउनुका साथै नोटेसन हेरेर सोही अनुसार बजाउने विधि
६ माइनर कर्डसलाई विभिन्न तालमा बजाउने अभ्यास गर्ने ।		
७ 2/4, 3/4, 4/4, 5/8, 6/8, 7/8 तालमा बजाउने अभ्यास गर्ने ।		

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री:

- पियानो, पियानो स्ट्याण्ड, एडप्टर, नोटेसन स्ट्याण्ड, कुर्सी ।

सुरक्षा सावधानी:

- पियानोलाई प्रयोग गरिसकेपछि पियानो कभरले छोपेर राख्ने गर्नु पर्दछ ।

कार्य विश्लेषण

सैद्धान्तिक : २ घण्टा
प्रयोगात्मक : १५ घण्टा
कुल समय : १७ घण्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. २: गितारमा बाह्र माइनर कर्ड्स बजाउने ।

कार्य चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१ आवश्यक उपकरण र सामग्रीहरू संकलन गर्ने ।</p> <p>२ गितारमा १२ वटा माइनर कर्ड्स बजाउने ।</p> <p>३ देब्रे र दाहिने हातको औला संगसंगै प्रयोग गरेर बजाउने ।</p> <p>४ कर्ड्स बजाउदा कम्तिमा तिनवटा नोट्स एकसाथ बजाउने अभ्यास गर्ने ।</p> <p>५ माइनर कर्डसलाई पांचवटा पोजिसनमा बजाउने अभ्यास गर्ने ।</p> <p>६ माइनर कर्डसलाई विभिन्न तालमा बजाउने अभ्यास गर्ने ।</p>	<p><u>दिईएको (Given)</u></p> <p>गितार तथा आवश्यक सामग्री सहितको कक्षा कोठा</p> <p><u>कार्य (Task):</u></p> <p>गितारमा बाह्र माइनर कर्डस् बजाउने ।</p> <p><u>मापदण्ड (Standard):</u></p> <ul style="list-style-type: none"> निर्दिष्ट गरेको ताल तथा सुरमा अथवा लेखिदिएको नोटेसन हेरेर सोही अनुसार गितार बजाइएको । 	<ul style="list-style-type: none"> गितारको परिचय निर्देशित हात औला र आसनमा बजाउने विधि विभिन्न स्केल, कर्ड्स र तालमा बजाउने विधि विभिन्न तालका विभिन्न गीतमा बजाउने विधि गायक गायिका सहित गितारमा विभिन्न गीत बजाउनुका साथै नोटेसन हेरेर सोही अनुसार बजाउने विधि गितारमा कुनै पनि तालमा कर्ड्स बजाउदा सुर र ताल दुबैको एकैसाथ आवाज आउने हुंदा दुवैको ज्ञान ।

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री:

- गितार, गितार स्ट्याण्ड, नोटेसन स्ट्याण्ड, कुर्सी ।

सुरक्षा सावधानी :

- गितारको प्रयोग गरी सकेपछि कभर भित्र राख्ने वा गितार स्ट्याण्डमा राख्ने गर्नु पर्दछ ।

कार्य विश्लेषण

सैद्धान्तिक : २ घण्टा
प्रयोगात्मक : १५ घण्टा
कुल समय : १७ घण्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. ३ : हारमोनियममा बाह्र माइनर कर्ड्स बजाउने ।

कार्य चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
१ आवश्यक उपकरण र सामग्रीहरू संकलन गर्ने	<p><u>दिईएको (Given)</u></p> <p>हारमोनियम तथा आवश्यक सामग्री सहितको कक्षा कोठा</p> <p><u>कार्य (Task):</u></p> <p>हारमोनियममा बाह्र माइनर कर्ड्स बजाउने ।</p> <p><u>मापदण्ड (Standard):</u></p> <ul style="list-style-type: none"> निर्दिष्ट गरेको ताल तथा सुरमा अथवा लेखिदिएको नोटेसन हेरेर सोही अनुसार हारमोनियम बजाइएको । 	<ul style="list-style-type: none"> हारमोनियमका परिचय र परिभाषा निर्देशित हातको औला र आसनमा बसेर बजाउने विधि विभिन्न स्केल, कर्ड्स र विभिन्न तालमा बजाउने विभिन्न तालका विभिन्न गीतमा बजाउने विधि गायक गायिका सहित हारमोनियममा विभिन्न गीत बजाउनुका साथै नोटेसन हेरेर सोही अनुसार बजाउने विधि
२ हारमोनियममा १२ वटा माइनर कर्ड्स बजाउने		
३ कर्ड्स बजाउदा कम्तिमा तिनवटा नोटस एकसाथ बजाउने अभ्यास गर्ने		
४ माइनर कर्डसलाई पनि तिनवटा मन्द्र सप्तक, मध्य सप्तक, तारसप्तकमा बजाउने अभ्यास गर्ने		
५ हारमोनियममा माइनर कर्डसलाई विभिन्न तालमा बजाउने अभ्यास गर्ने		
६ 2/4, 3/4, 4/4, 5/8, 6/8, 7/8 तालमा बजाउने अभ्यास गर्ने		
७ आफुले बजाउने बाद्य सामग्रीलाई सदैव सफा र सुरक्षित राख्ने ।		

आवश्यक औजार/उपकरण र सामग्री:

- हारमोनियम, नोटेसन स्ट्याण्ड

सुरक्षा सावधानी:

- हारमोनियमलाई प्रयोग गरिसकेपछि कभरले छोपेर राख्ने गर्नु पर्दछ ।

मोड्यूल ६: ताल अनुसारको गीतमा बजाउने ।

समय : १५ घण्टा (सै) + १५४ घण्टा (व्या) जम्मा १६९ घण्टा

वर्णन:

यस मोड्यूलमा वाद्यवादन व्यवसायसंग सम्बन्धित तालहरूको ज्ञान तथा सीपहरू समावेश गरिएका छन् ।

उद्देश्यहरू:

- १ यो मोड्यूलको समापनपछि प्रशिक्षार्थीहरूले निम्न सीप प्राप्त गर्नेछन् ।
- २ पियानो/किबोर्डमा दीपचन्दी, दादरा, भूपताल, खेम्टा, रुपक, कहरवा, सेलो तालमा बनेका गीतमा तबला बजाउने ।
- ३ हारमोनियममा दीपचन्दी, दादरा, भूपताल, खेम्टा, रुपक, कहरवा, सेलो तालमा बनेका गीतहरू बजाउने ।
- ४ गितारमा दीपचन्दी, दादरा, भूपताल, खेम्टा, रुपक, कहरवा, सेलो तालमा बनेका गीतहरूमा बजाउने ।
- ५ तबला तथा मादलमा दादरा तालमा बनेका गीत बजाउने ।
- ६ तबला एवं मादलमा खेम्टा तालमा बनेका गीत बजाउने ।
- ७ तबला तथा मादलमा रुपक तालमा बनेका गीत बजाउने ।
- ८ तबलामा दीपचन्दी तालमा बनेका गीत बजाउने ।
- ९ तबलामा भूपतालमा बनेका गीत बजाउने ।
- १० तबला तथा मादलमा कहरवा तालमा बनेका गीत बजाउने ।

कार्यहरू:

- १ पियानो/किबोर्डमा दीपचन्दी, दादरा, भूपताल, खेम्टा, रुपक, कहरवा, सेलो तालमा बनेका गीतको अभ्यास गर्ने ।
- २ हारमोनियममा दीपचन्दी, दादरा, भूपताल, खेम्टा, रुपक, कहरवा, सेलो तालमा बनेका गीतहरू बजाउने ।
- ३ गितारमा दीपचन्दी, दादरा, भूपताल, खेम्टा, रुपक, कहरवा, सेलो तालमा बनेका गीतहरू बजाउने ।
- ४ तबला तथा मादलमा दादरा तालमा बनेका गीत बजाउने ।
- ५ तबला एवं मादलमा खेम्टा तालमा बनेका गीत बजाउने ।
- ६ तबला तथा मादलमा रुपक तालमा बनेका गीत बजाउने ।
- ७ तबलामा दीपचन्दी तालमा बनेका गीत बजाउने ।
- ८ तबलामा भूपतालमा बनेका गीत बजाउने ।
- ९ तबला तथा मादलमा कहरवा तालमा बनेका गीत बजाउने ।

कार्य विश्लेषण (Task Analysis)

कुल समय : २४ घण्टा
सैद्धान्तिक : ३ घण्टा
व्यवहारिक: २१ घण्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. १: पियानो/किबोर्डमा (दादरा, कहरवा, रुपक, दीपचन्दी, भूपताल, खेम्टा, सेलो तालमा बनेका गीतमा बजाउने।

कार्य चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१ पियानो किबोर्डको व्यवस्थापन गर्ने</p> <p>२ विभिन्न तालमा बनेका गीतको पहिचान र छनौट गर्ने</p> <p>३ गीत अनुसारको स्केल र कर्डस पत्ता लगाउने</p> <p>४ गीतमा प्रयोग भएका सुरहरूलाई राम्ररी ठम्याएर सुन्दै बजाउने</p> <p>५ विभिन्न तालमा पियानो बजाउने</p> <p>६ गीत सुन्दै सोही अनुसार संगसंगै बजाउदै गर्ने</p> <p>७ दुवै हातको प्रयोग गरी कर्डस र नोटेसन अनुसार विभिन्न तालमा गीत बजाउने</p> <p>८ सामुहिक रुपमा तबला, मादल, गितार, हारमोनियम र गायक गायिका सहित पियानो किबोर्डमा विभिन्न तालका गीत बजाउने</p>	<p><u>दिईएको (Given)</u></p> <p>पियानो किबोर्ड सहितको कक्षा कोठा</p> <p><u>कार्य (Task):</u></p> <p>पियानो/किबोर्डमा दीपचन्दी, दादरा, भूपताल, खेम्टा, रुपक, कहरवा, सेलो तालमा बनेका गीतमा बजाउने।</p> <p><u>मापदण्ड (Standard):</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● सुरताल अनुसार हात र औलाको प्रयोग गरी बजाइएको निर्देशित हात र औलाको प्रयोग गरी बजाइएको ● निश्चित स्वरलिपी पहिचान गरी बजाइएको 	<ul style="list-style-type: none"> ● पियानो किबोर्डको परिचय र परिभाषा ● निर्देशित हात औला र आसनमा बजाउने विधि ● विभिन्न स्केल, कर्डस र तालमा बजाउने विधि ● विभिन्न तालका विभिन्न गीतमा बजाउने विधि ● सामुहिक रुपले हारमोनियम, गितार, तबला, मादल र गायक गायिका सहित पियानो किबोर्डमा विभिन्न गीत बजाउने विधि

औजार, उपकरण र सामग्रीहरू (Tools, Equipment and Materials):

- कुर्सि, किबोर्ड स्ट्याण्ड, एडप्टर र नोटेसन स्ट्याण्ड, कापी/डायरी, कलम, गलैचा, चकटी।

सुरक्षा सावधानीहरू (Safety/Precautions):

- किबोर्डको सरसफाई गर्ने र समय समयमा मर्मत सम्भार गर्ने।

कार्य विश्लेषण (Task Analysis)

कुल समय : २४ घण्टा

सैद्धान्तिक : ३ घण्टा

व्यवहारिक: २१ घण्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. २: हारमोनियममा (दादरा, कहरवा, रूपक, दीपचन्दी, भूपताल, खेम्टा, सेलो तालमा बनेका) गीतहरू बजाउने ।

कार्य चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
१ हारमोनियमको संकलन तथा व्यवस्थापन गर्ने	<u>दिईएको (Given)</u>	<ul style="list-style-type: none"> हारमोनियमको परिचय र परिभाषा
२ विभिन्न तालमा बनेका गीतको पहिचान र छनौट गर्ने ।	हारमोनियम सहितको कक्षा कोठा	<ul style="list-style-type: none"> निर्देशित हात औला र आसनमा बजाउने विधि
३ गीतमा प्रयोग भएको स्केल र कर्डसको पहिचान गरी हारमोनियम बजाउने ।	<u>कार्य (Task):</u>	<ul style="list-style-type: none"> विभिन्न स्केल, कर्डस र तालमा बजाउने विधि
४ विभिन्न तालमा बनेका गीत सुनेर सोही अनुसार हारमोनियम संगसंगै बजाउने ।	हारमोनियममा दीपचन्दी, दादरा, भूपताल, खेम्टा, रूपक, कहरवा, सेलो तालमा बनेका गीतहरू बजाउने	<ul style="list-style-type: none"> विभिन्न फरक फरक तालका विभिन्न गीतमा बजाउने विधि
५ जुनसुकै तालका विभिन्न गीतहरूमा हारमोनियम बजाउने ।	<u>मापदण्ड (Standard):</u>	<ul style="list-style-type: none"> सामुहिक रूपले, गितार, तबला, मादल र गायक गायिका सहित हारमोनियममा विभिन्न गीत बजाउने विधि
६ सामुहिक बाजाहरू तबला, मादल, पियानो, क्विबोर्ड, गितार र गायक गायिका संगै हारमोनियम बजाउने ।	<ul style="list-style-type: none"> सुरताल अनुसार हात र औलाको प्रयोग गरी बजाइएको निर्देशित हात र औलाको प्रयोग गरी बजाइएको निश्चित स्वरलिपी पहिचान गरी बजाइएको 	

औजार, उपकरण र सामग्रीहरू (Tools, Equipment and Materials):

- नोटेशन स्ट्याण्ड, चकटी, कापी/डायरी, कलम, गलैँचा

सुरक्षा सावधानीहरू (Safety/Precautions):

- हारमोनियमको सरसफाई गर्ने ।
- समय समयमा ट्यूनिङ तथा मर्मत सम्भार गर्ने ।

कार्य विश्लेषण (Task Analysis)

कुल समय : २४ घण्टा

सैद्धान्तिक : २ घण्टा

व्यवहारिक : २२ घण्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. ३: गितारमा दीपचन्दी, दादरा, भूपताल, खेम्टा, रुपक, कहरवा, सेलो तालमा बनेका गीतहरु बजाउने

कार्य चरणहरु	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरु	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१. गितारको व्यवस्थापन गर्ने ।</p> <p>२. विभिन्न तालमा बनेका गीतको पहिचान र छनौट गर्ने ।</p> <p>३. गीत अनुसारको स्केल र कर्डस पत्ता लगाउने</p> <p>३. गीतमा प्रयोग भएका सुरहरुलाई राम्ररी ठम्याएर सुन्दै बजाउने ।</p> <p>४. विभिन्न तालमा गितार बजाउने</p> <p>५. गीत सुन्दै सोही अनुसार संगसंगै बजाउदै गर्ने</p> <p>६. दुवै हातको प्रयोग गरी कर्डस र नोटेसन अनुसार</p> <p>७. विभिन्न तालमा गीत बजाउने</p> <p>८. सामुहिक रुपमा तबला, मादल, पियानो/किबोर्ड, हारमोनियम र गायक गायिका सहित गितारमा विभिन्न तालका गीत बजाउने ।</p>	<p><u>दिईएको (Given)</u></p> <p>गितार सहितको कक्षा कोठा</p> <p><u>कार्य (Task):</u></p> <p>गितारमा दीपचन्दी, दादरा, भूपताल, खेम्टा, रुपक, कहरवा, सेलो तालमा बनेका गीतहरु बजाउने ।</p> <p><u>मापदण्ड (Standard):</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ● सुरताल अनुसार हात र औलाको प्रयोग गरी बजाइएको ● निर्देशित हात र औलाको प्रयोग गरी बजाइएको ● निश्चित स्वरलिपी पहिचान गरी बजाइएको 	<ul style="list-style-type: none"> ● गितार किबोर्डको परिचय र परिभाषा ● निर्देशित हात औला र आसनमा बजाउने विधि ● विभिन्न स्केल, कर्डस र तालमा बजाउने विधि ● विभिन्न तालका विभिन्न गीतमा बजाउने विधि ● सामुहिक रुपले हारमोनियम, पियानो/किबोर्ड, तबला, मादल र गायक गायिका सहित गितारमा विभिन्न गीत बजाउने विधि

औजार, उपकरण र सामग्रीहरु (Tools, Equipment and Materials):

- कुर्सि, गितार, गितार स्ट्याण्ड, नोटेसन स्ट्याण्ड, कापी/डायरी, कलम

सुरक्षा सावधानीहरु (Safety/Precautions):

- गितारको सरसफाई गर्ने र समय समयमा ट्युनिङ्ग गर्ने ।

कार्य विश्लेषण (Task Analysis)

कुल समय : १६ घण्टा

सैद्धान्तिक : २ घण्टा

व्यवहारिक : १८ घण्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. ४: तबला तथा मादलमा दादरा तालमा बनेका गीत बजाउने ।

कार्य चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१ तबला एवं मादलको संकलन तथा व्यवस्थापन गर्ने</p> <p>२ दादरा तालमा बनेका गीतको पहिचान गर्ने</p> <p>३ गीतमा प्रयोग भएको स्केल र कर्डसको पहिचान गरी बजाउने</p> <p>४ दादरा तालमा बनेका गीतहरू सुनेर तबला मादल संगैसंगै बजाउने</p> <p>५ दादरा तालका विभिन्न गीतहरूमा तबला मादल बजाउने</p> <p>६ सामुहिक बाजाहरू गितार, हारमोनियम, पियानो र गायक गायिका हरू संगसंगै तबला र मादल बजाउने</p>	<p><u>दिईएको (Given)</u></p> <p>तबला र मादल सहितको कक्षा कोठा</p> <p><u>कार्य (Task):</u></p> <p>तबला मादलमा दादरा तालमा बनेका गीत बजाउने</p> <p><u>मापदण्ड (Standard):</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • दादरा तालमा बनेका गीत मादल र तबलामा बजाएको • सुरतालमा मादल तबला बजाएको 	<ul style="list-style-type: none"> • दादरा तालको परिचय र परिभाषा • दादरा तालमा बनेका गीतमा तबला मादल बजाउने विधि • निश्चित आसन र विधि अनुसार गीतहरूमा तबला र मादल बजाउने विधि • विभिन्न स्केल र ताल अनुसारका बोलमा गीत बजाउने विधि • सामुहिक रूपमा हारमोनियम, गितार, पियानो र गायक गायिका सहित मादल र तबलामा दादरा तालमा बनेका गीत बजाउने विधि

औजार, उपकरण र सामग्रीहरू (Tools, Equipment and Materials):

- हम्बर, पाउडर, बेडा, तबला बाकस, कपी कलम, नोटेशन स्ट्याण्ड, चकटी, कापी/डायरी, कलम, गलैँचा

सुरक्षा सावधानीहरू (Safety/Precautions):

- तबला तथा मादलको प्रयोग पश्चात खोलमा राख्ने ।

कार्य विश्लेषण (Task Analysis)

कुल समय : १६ घण्टा

सैद्धान्तिक : १ घण्टा

व्यवहारिक : १५ घण्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. ५: तबला एवं मादलमा खेम्टा तालमा बनेका गीत बजाउने ।

कार्य चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
१ तबला एवं मादलको संकलन तथा व्यवस्थापन गर्ने २ खेम्टा तालमा बनेका गीतको पहिचान गर्ने ३ गीतमा प्रयोग भएको स्केल र कर्डसको पहिचान गरी बजाउने ४ खेम्टातालमा बनेका गीतहरू सुनेर तबला मादल संगैसंगै बजाउने ५ खेम्टा तालका विभिन्न गीतहरूमा तबला मादल बजाउने ६ सामुहिक बाजाहरू गितार, हारमोनियम, पियानो र गायक गायिका हरु संगसंगै तबला र मादल बजाउने	<u>दिईएको (Given)</u> तबला र मादल सहितको कक्षा कोठा <u>कार्य (Task):</u> खेम्टा मादलमा दादरा तालमा बनेका गीत बजाउने <u>मापदण्ड (Standard):</u> <ul style="list-style-type: none"> • खेम्टा तालमा बनेका गीत मादल र तबलामा बजाएको • सुरतालमा मादल तबला बजाएको 	<ul style="list-style-type: none"> • खेम्टा तालको परिचय र परिभाषा • खेम्टा तालमा बनेका गीतमा तबला मादल बजाउने विधि • निश्चित आसन र विधि अनुसार गीतहरूमा तबला र मादल बजाउने विधि • विभिन्न स्केल र ताल अनुसारका बोलमा गीत बजाउने विधि • सामुहिक रूपमा हारमोनियम, गितार, पियानो र गायक गायिका सहित मादल र तबलामा खेम्टा तालमा बनेका गीत बजाउने विधि

औजार, उपकरण र सामग्रीहरू (Tools, Equipment and Materials):

- हम्बर, पाउडर, बेडा, तबला बाक्स, कपी कलम, नोटेशन स्ट्याण्ड, चकटी, कापी/डायरी, कलम, गलैचा

सुरक्षा सावधानीहरू (Safety/Precautions):

- तबला तथा मादलको प्रयोग पश्चात खोलमा राख्ने ।

कार्य विश्लेषण (Task Analysis)

कुल समय : १६ घण्टा
सैद्धान्तिक : १ घण्टा
व्यवहारिक : १५ घण्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. ६: तबला तथा मादलमा रुपक तालमा बनेका गीत बजाउने ।

कार्य चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१ तबला एवं मादलको संकलन तथा व्यवस्थापन गर्ने</p> <p>२ रुपक तालमा बनेका गीतको पहिचान गर्ने ।</p> <p>३ गीतमा प्रयोग भएको स्केल र कर्डसको पहिचान गरी बजाउने ।</p> <p>४ रुपक तालमा बनेका गीतहरू सुनेर तबला मादल संगैसंगै बजाउने ।</p> <p>५ रुपक तालका विभिन्न गीतहरूमा तबला मादल बजाउने ।</p> <p>६ सामुहिक बाजाहरू गितार, हारमोनियम, पियानो र गायक गायिका हरू संगसंगै तबला र मादल बजाउने ।</p>	<p><u>दिईएको (Given)</u></p> <p>तबला र मादल सहितको कक्षा कोठा</p> <p><u>कार्य (Task):</u></p> <p>तबला तथा मादलमा रुपक तालमा बनेका गीत बजाउने ।<u>मापदण्ड (Standard):</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • रुपक तालमा बनेका गीत मादल र तबलामा बजाएको • सुरतालमा मादल तबला बजाएको 	<ul style="list-style-type: none"> • रुपक तालको परिचय र परिभाषा • रुपक तालमा बनेका गीतमा तबला मादल बजाउने विधि • निश्चित आसन र विधि अनुसार गीतहरूमा तबला र मादल बजाउने विधि • विभिन्न स्केल र ताल अनुसारका बोलमा गीत बजाउने विधि • सामुहिक रूपमा हारमोनिय, गितार, पियानो र गायक गायिका सहित मादल र तबलामा रुपक तालमा बनेका गीत बजाउने विधि

औजार, उपकरण र सामग्रीहरू (Tools, Equipment and Materials):

- हम्बर, पाउडर, बेडा, तबला बाक्स, कपी कलम, नोटेशन स्ट्याण्ड, चकटी, कापी/डायरी, कलम, गलैचा

सुरक्षा र सावधानीहरू (Safety/Precautions):

- तबला तथा मादलको प्रयोग पश्चात खोलमा राख्ने ।

कार्य विश्लेषण (Task Analysis)

कुल समय : १६ घण्टा

सैद्धान्तिक : १ घण्टा

व्यवहारिक : १५ घण्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. ७: तबलामा दीपचन्दी तालमा बनेका गीत बजाउने ।

कार्य चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१ तबलाको संकलन तथा व्यवस्थापन गर्ने</p> <p>२ दीपचन्दी तालमा बनेका गीतको पहिचान गर्ने</p> <p>३ गीतमा प्रयोग भएको स्केलको पहिचान गरी सोही अनुसार तबलालाई ट्युनिङ गरी बजाउने</p> <p>४ दीपचन्दी तालमा बनेका गीतहरू सुनेर तबला संगैसंगै बजाउने</p> <p>५ दीपचन्दी तालका विभिन्न गीतहरूमा तबला बजाउने</p> <p>६ सामुहिक बाजाहरू गितार, हारमोनियम, पियानो र गायक गायिका हरु संगैसंगै तबला बजाउने</p>	<p><u>दिईएको (Given)</u></p> <p>तबला र मादल सहितको कक्षा कोठा</p> <p><u>कार्य (Task):</u></p> <p>तबलामा दीपचन्दी तालमा बनेका गीत बजाउने ।</p> <p><u>मापदण्ड (Standard):</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • दीपचन्दी तालमा बनेका गीत तबलामा बजाएको • सुरतालमा मिल्नेगरी तबला बजाएको 	<ul style="list-style-type: none"> • दीपचन्दी तालको परिचय र परिभाषा • दीपचन्दी तालमा बनेका गीतमा तबला बजाउने विधि • निश्चित आसन र विधि अनुसार गीतहरूमा तबला र बजाउने विधि • विभिन्न स्केल र ताल अनुसारका बोलमा गीत बजाउने विधि • सामुहिक रूपमा हारमोनियम, गितार, पियानो र गायक गायिका सहित तबलामा दीपचन्दी तालमा बनेका गीत बजाउने विधि

औजार, उपकरण र सामग्रीहरू (Tools, Equipment and Materials):

- हम्बर, पाउडर, बेडा, तबला बाक्स, कपी कलम, नोटेशन स्ट्याण्ड, चकटी, कापी/डायरी, कलम, गलैचा

सुरक्षा सावधानीहरू (Safety/Precautions):

- तबलाको प्रयोग पश्चात खोलमा राख्ने ।

कार्य विश्लेषण (Task Analysis)

कुल समय : १६ घण्टा
सैद्धान्तिक : १ घण्टा
व्यवहारिक : १५ घण्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. ८: तबलामा भूपतालमा बनेका गीत बजाउने ।

कार्य चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१ तबलाको संकलन तथा व्यवस्थापन गर्ने ।</p> <p>२ भूपतालमा बनेका गीतको पहिचान गर्ने ।</p> <p>३ गीतमा प्रयोग भएको स्केलको पहिचान गरी सोही अनुसार तबलालाई ट्युनिङ गरी बजाउने</p> <p>४ भूपतालका विभिन्न गीतहरूमा तबला बजाउने ।</p> <p>५ सामुहिक बाजाहरू गितार, हारमोनियम, पियानो र गायक गायिका हरु संगसंगै तबला र मादल बजाउने ।</p>	<p><u>दिईएको (Given)</u></p> <p>तबला सहितको कक्षा कोठा</p> <p><u>कार्य (Task):</u></p> <p>तबलामा भूपतालमा बनेका गीत बजाउने</p> <p><u>मापदण्ड (Standard):</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • भूपतालमा बनेका गीत मादल र तबलामा बजाएको • सुरतालमा तबला बजाएको 	<ul style="list-style-type: none"> • भूपतालको परिचय र परिभाषा • भूपतालमा बनेका गीतमा तबला बजाउने विधि • निश्चित आसन र विधि अनुसार गीतहरूमा तबला बजाउने विधि • विभिन्न स्केल र ताल अनुसारका बोलमा गीत बजाउने विधि • सामुहिक रूपमा हारमोनियम, गितार, पियानो र गायक गायिका सहित तबलामा भूपतालमा बनेका गीत बजाउने विधि

औजार, उपकरण र सामग्रीहरू (Tools, Equipment and Materials):

- हम्बर, पाउडर, बेडा, तबला बाक्स, कपी कलम, नोटेशन स्ट्याण्ड, चकटी, कापी/डायरी, कलम, गलैचा

सुरक्षा सावधानीहरू (Safety/Precautions):

- तबलाको प्रयोग पश्चात खोलमा राख्ने ।

कार्य विश्लेषण (Task Analysis)

कुल समय : १६ घण्टा
सैद्धान्तिक : १ घण्टा
व्यवहारिक : १५ घण्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. ९: तवला तथा मादलमा कहरवा तालमा बनेका गीत बजाउने ।

कार्य चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
<p>१ तवला एवं मादलको संकलन तथा व्यवस्थापन गर्ने</p> <p>२ कहरवा तालमा बनेका गीतको पहिचान गर्ने</p> <p>३ गीतमा प्रयोग भएको स्केल र कर्डसको पहिचान गरी बजाउने ।</p> <p>४ कहरवा तालमा बनेका गीतहरू सुनेर तवला मादल संगैसंगै बजाउने ।</p> <p>५ कहरवा तालमा तवला मादल बजाउने अभ्यास गर्ने</p> <p>६ सामुहिक बाजाहरू गितार, हारमोनियम, पियानो र गायक गायिका हरू संगसंगै तवला र मादल बजाउने ।</p>	<p><u>दिईएको (Given)</u></p> <p>तवला र मादल सहितको कक्षा कोठा</p> <p><u>कार्य (Task):</u></p> <p>तवला मादलमा कहरवा तालमा बनेका गीत बजाउने</p> <p><u>मापदण्ड (Standard):</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • कहरवा तालमा बनेका गीत मादल र तवलामा बजाइएको • सुरतालमा मादल तवला बजाइएको 	<ul style="list-style-type: none"> • कहरवा तालको परिचय र परिभाषा • कहरवा तालमा बनेका गीतमा तवला मादल बजाउने विधि • निश्चित आसन र विधि अनुसार गीतहरूमा तवला र मादल बजाउने विधि • विभिन्न स्केल र ताल अनुसारका बोलमा गीत बजाउने विधि • सामुहिक रूपमा हारमोनिय, गितार, पियानो र गायक गायिका सहित मादल र तवलामा कहरवा तालमा बनेका गीत बजाउने विधि

औजार, उपकरण र सामग्रीहरू (Tools, Equipment and Materials):

- हम्बर, पाउडर, बेडा, तवला बाक्स, कपी कलम, नोटेशन स्ट्याण्ड, चकटी, कापी/डायरी, कलम, गलैचा

सुरक्षा सावधानीहरू (Safety/Precautions):

- तवला तथा मादलको प्रयोग पश्चात खोलमा राख्ने ।

मोड्युल ७: संचार तथा उच्चमशिलता विकास

सव-मोड्युल ७.१: संचार तथा व्यवसायिकता विकास

समय : ८ घण्टा (सै) + १० घण्टा (ब्या) = १८ घण्टा

वर्णन:

यस मोड्युलमा प्रशिक्षार्थी एक आपसमा र प्रशिक्षकसंग संवाद गर्न, साधारण हिसाब गर्न, तथा पेशासंग सम्बन्धित फाराम भर्ने तथा निवेदन लेख्ने, कार्यबारे आफ्नो सुपरभाइजरलाई जानकारी गराउन र पेशागत आचरण, उद्योगका नीति, नियम तथा निर्देशनहरु पालना गर्न सक्नेछन् ।

उद्देश्यहरू:

यो मोड्युलको समापनपछि प्रशिक्षार्थीहरूले निम्न कार्य गर्न समर्थ हुनेछन् ।

कार्यहरू

१. नीति, नियम तथा निर्देशन पालना गर्ने
२. साधारण हिसाब गर्ने
३. निवेदन लेख्ने
४. फारामहरु भर्ने
५. संचार गर्ने
६. पेशागत अनुशासन पालना गर्ने

कार्य विश्लेषण

जम्मा समय: २ घण्टा

प्रयोगात्मक: घण्टा

सैद्धान्तिक: २ घण्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. १: नीति, नियम तथा निर्देशन पालना गर्ने ।

कार्य चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
१ उद्योगका नीति, नियम थाहा पाउने ।	<u>अवस्था:</u>	- नियम, नीति तथा
२ उद्योगले जारी गरेका नीति, नियम तथा निर्देशन बुझ्ने र बुझाउने ।	कारखाना, प्रशिक्षण कोठा, उद्योग परिसर	निर्देशनको फरक
३ श्रम ऐन बारे जानकार रहने ।		- महत्व
४ आफ्नो जिम्मेवारीबारे जानकारी लिने ।	<u>उद्देश्य:</u>	- ऐन तथा ऐनको परिभाषा
५ उद्योगमा कार्यरत विभिन्न तहका जनशक्ति तथा उनीहरूको जिम्मेवारीबारे थाहा पाउने ।	उद्योगका नीति, नियम निर्देशन पालना गर्ने ।	- Display गरेका सुचनाको महत्व
६ उद्योगमा विभिन्न विभाग र ती विभागको कामबारे थाहा पाउने ।	<u>मापदण्ड:</u>	- जिम्मेवारीको परिभाषा
७ उद्योगले Display गरेका निर्देशनहरू बुझ्ने र अनुसरण गर्ने ।	उद्योगले तोकेको नीति नियम पालना गर्दा तोकिएको जिम्मेवारी सफलता पूर्वक संपादन गरेको ।	- विभागका कार्यहरू

आवश्यक औजार/उपकरण सामग्री

नीति, नियम, निर्देशनका किताबहरू

कार्य विश्लेषण

जम्मा समय: ६ घण्टा
प्रयोगात्मक: ४ घण्टा
सैद्धान्तिक: २ घण्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. २: साधारण हिसाब गर्ने ।

कार्य चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
१ अंक गन्ने ।	अवस्था:	- हिसाबको प्रकार
२ अंक लेख्ने ।	कारखाना, प्रशिक्षण कोठा	- अंकको पहिचान
३ दुनाई गर्ने (२ x १ = २) ।	उद्देश्य:	- संकेतहरू
४ जोड गर्ने ।	साधारण हिसाब गर्ने ।	- स्केलको ज्ञान
५ घटाउ गर्ने ।	मापदण्ड:	
६ भागा गर्ने ।	साधारण हिसाब गर्न सकेको ।	
७ गुणा गर्ने ।		
८ मीटर/फीट/इन्च से.मी. बारे जानकारी लिने ।		
९ आफ्नो कार्य गर्ने परिमाण र पाउने शुल्कको हिसाब निकाल्ने ।		

आवश्यक औजार/उपकरण सामग्री

कापी, कलम, स्केल, हिसाबको किताब

कार्य विश्लेषण

जम्मा समय: २ घण्टा

प्रयोगात्मक: १ घण्टा

सैद्धान्तिक: १ घण्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. ३: निवेदन/पत्र लेख्ने ।

कार्य चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
१ निर्देशन प्राप्त गर्ने । २ प्रापक(व्यक्ति/संस्था) यकिन गर्ने । ३ संवोधन लेख्ने । ४ मिति लेख्ने । ५ ठेगाना लेख्ने । ६ निवेदन/को विवरण/विषयवस्तु लेखी दस्तखत गर्ने । ७ निवेदन/पत्र सम्बन्धित व्यक्ति/ फांटमा बुझाउने/दर्ता गर्ने ।	<u>अवस्था:</u> प्रशिक्षण कोठा <u>कार्य:</u> निवेदन/पत्र लेख्ने । <u>मापदण्ड:</u> शुद्धसंग निवेदन/पत्र लेखेको ।	- निवेदन/पत्र लेखन विधि

आवश्यक औजार/उपकरण सामग्री

कापी, कलम, बोर्ड

कार्य विश्लेषण

जम्मा समय: ३ घण्टा
प्रयोगात्मक: २ घण्टा
सैद्धान्तिक: १ घण्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. ४: भाषिक संचार गर्ने ।

कार्य चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
१ सहयोगी एवं सुपरभाइजरलाई अभिवादन गर्ने ।	<u>अवस्था:</u> उद्योग, प्रशिक्षण कोठा	<ul style="list-style-type: none"> अभिवादन गर्ने विधि संवादको तरिका
२ शुद्धसंग बोल्ने र लेख्ने ।	<u>उद्देश्य:</u>	<ul style="list-style-type: none"> कम्प्युटर सीप लेखन सीप भाषिक ज्ञान आधारभूत कम्प्युटर सीप
३ साथी वा प्रशिक्षकसंग विनम्रतापूर्वक संवाद गर्ने ।	पेशागत संचार गर्ने ।	
४ छलफल/गोष्ठीमा भाग सक्रियतापूर्वक सहभागी हुने ।	<u>मापदण्ड:</u> सुसूचित र जानकार कामदार ।	
५ सीपको गुणस्तर, विद्यार्थी तथा उपकरणहरूको अवस्थाबारे सुपरभाइजरलाई जानकारी दिने ।		
६ आधारभूत कम्प्युटर सीप (इमेल /इन्टरनेट) हासिल गर्ने ।		
७ सूचनाहरू पढ्ने र सुसूचित रहने ।		
८ आफूले सिकेका सीपहरूको विवरण राख्ने ।		

आवश्यक औजार/उपकरण सामग्री

कापी, कलम, बोर्ड

कार्य विश्लेषण

जम्मा समय: १ घण्टा

प्रयोगात्मक: घण्टा

सैद्धान्तिक: १ घण्टा

निर्दिष्ट कार्य नं. ५: पेशागत अनुशासन पालना गर्ने ।

कार्य चरणहरू	प्राविधिक क्रियाकलापका उद्देश्यहरू	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान
१ पेशासंग सम्बन्धित आचरणहरू थाहा पाउने ।	<u>अवस्था:</u> उद्योग, प्रशिक्षण कोठा	<ul style="list-style-type: none"> परिभाषा महत्व
२ पेशागत नियम अनुशासन पालना गर्ने ।		<ul style="list-style-type: none"> सूचनाहरू
३ व्यक्तिगत सरसफाईलाई ध्यान दिने ।	<u>उद्देश्य:</u>	<ul style="list-style-type: none"> गोपनीय विषय
४ कायक्षेत्रमा युनिफर्म लगाउने ।	पेशागत आचरण पालना गर्ने ।	<ul style="list-style-type: none"> युनियन अवधारणा
५ पेशासंग सम्बन्धित गोपनीयता कायम राख्ने ।	<u>मापदण्ड:</u>	<ul style="list-style-type: none"> युनियनका फाइदा बेफाइदा
६ युनियनका कारणबाट उद्योगलाई हानी नोक्सानी नपुऱ्याउने ।	नीति नियममा रही पेशागत आचरण पालना गरेको ।	<ul style="list-style-type: none"> युनियनको जिम्मेवारी अनुशासनको महत्व
७ लैगिङ्ग, वर्गीय, क्षेत्रीय, जातिगत, समानताको व्यवहार प्रदर्शन गर्ने ।		<ul style="list-style-type: none"> व्यक्तिगत सुरक्षाको महत्व
८ ऐन नियमकाबारे जानकार रहने ।		

आवश्यक औजार/उपकरण सामग्री

कापी, कलम, बोर्ड

**सव-मोड्यूल ७.२: उद्यमशिलता विकास
(Entrepreneurship Development)**

समय : १८ घण्टा (सै) + २२ घण्टा (ब्या) = ४० घण्टा

वर्णन:

आफ्नै व्यवसाय/लघु उद्यम सुरु गरी स्वरोजगार हुन चाहने व्यक्तिहरुको लागि आवश्यक ज्ञान तथा सीपयुक्त जनशक्ति तयार गर्ने उद्देश्यले यो उद्यमशिलता विकास सम्बन्धि मोड्यूल तयार पारिएको हो । यसमा उद्यमको परिचय, उपयुक्त व्यवसायिक विचारको खोजी, व्यावसायिक योजना तयारीको लागि व्यावसायिक विचारको विकास जस्ता विषय वस्तुहरु समावेश गरिएका छन् ।

उद्देश्य:

यस मोड्यूलको समापनपछि विद्यार्थीहरुले निम्नकार्यहरु गर्न सक्षम हुनेछन्:

१. उद्यम तथा स्वरोजगारको अवधारणा बुझ्ने ।
२. आफ्नो व्यवसायको लागि उपयुक्त हुने व्यवसायिक विचारको प्रस्फुटन गर्ने ।
३. व्यावसायिक योजनाको तयारी गर्न सिक्ने ।
४. व्यवसायिक अभिलेख राख्न प्रशिक्षित हुने ।

कार्यहरु

१. व्यवसाय/उद्यमको अवधारणा व्याख्या गर्ने ।
२. उद्यमशीलता सम्बन्धी मनोवृत्ति विकास गर्ने ।
३. सम्भावित व्यवसायिक विचारको श्रृजना गर्ने ।
४. व्यवसायिक योजनाको तयारी गर्ने ।
५. व्यवसायको आधारभूत अभिलेख तयारी गर्ने ।

क्र.सं.	कार्यहरु	सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान	समय (घण्टामा)		
			सै.	ब्या.	जम्मा
१	व्यवसाय/उद्यमको अवधारणा व्याख्या गर्ने ।	<ul style="list-style-type: none"> • व्यवसाय/उद्यमको परिचय • व्यवसाय/उद्यमको वर्गिकरण • लघु, साना तथा मझौला उद्योगको जानकारी • स्वरोजगारी र तलवी व्यक्तिको फाईदा तथा बेफाईदाहरु 	४		४
२	उद्यमशीलता सम्बन्धी मनोवृत्ति विकास गर्ने ।	<ul style="list-style-type: none"> • सफलताको जिवनचक्र • जोखिमलिने मनोवृत्ति 	३		३
३	सम्भावित व्यवसायिक विचारको श्रृजना गर्ने ।	<ul style="list-style-type: none"> • व्यवसायिक विचारको श्रृजना • व्यवसायिक विचारको मुल्याङ्कन 	१	२	३
४	व्यवसायिक योजनाको तयारी गर्ने । (प्रत्येक प्रशिक्षार्थीले १/१ वटा व्यावसायिक योजना तयार गरी प्रस्तुति गर्ने)	<ul style="list-style-type: none"> • बजार तथा बजारीकरणको अवधारणा • वस्तु तथा सेवाको वर्णन • व्यवसाय गर्ने स्थानको छनौट • बजार हिस्साको अनुमान • प्रवर्द्धनात्मक कृयाकलाप • अचल सम्पत्ति तथा लागतको विश्लेषण • कच्चापदार्थ तथा लागत मुल्याङ्कन 	९	१८	२७

		<ul style="list-style-type: none"> कार्यान्वयन प्रकृयाको वर्णन मानव संसाधन तथा लागत विश्लेषण शिर्षभार खर्च तथा युटिलिटीज विश्लेषण चालू पूंजीको अनुमान तथा जम्मा आवश्यक पूंजीको विश्लेषण वस्तुको उत्पादन लागत तथा मूल्य निर्धारण लगानीमा प्रतिफल तथा पार विन्दु विश्लेषण सूचना संकलन प्रकृया तथा निर्देशिका 			
५	व्यवसायको आधारभूत अभिलेख तयारी गर्ने ।	<ul style="list-style-type: none"> दैनिक खाता(Day Book) विक्री खाता खरिद तथा खर्च खाता साहु असामी वा लिनु दिनु पर्ने खाता । 	१	२	३
जम्मा			१८	२२	४०

Textbook:

क) प्रशिक्षकहरुकालागिनिर्मित निर्देशिकातथा प्रशिक्षण सामग्री, प्राविधिकशिक्षातथाव्यावसायिकतालीम परिषद्, २०६९

ख) प्रशिक्षार्थीहरुकालागिनिर्मित पाठ्यसामग्रीतथाकार्यपुस्तिका, प्राविधिकशिक्षातथाव्यावसायिकतालीम परिषद् (अप्रकाशित), २०६९

Reference book:

Entrepreneur's Handbook, Technonet Asia, 1981

पाठ्यक्रम निर्माणमा संलग्न विज्ञहरु

१. श्री शान्तिराम राई, म्यूजिक कम्पोजर, अध्यक्ष, संगीतकार संघ नेपाल ।
२. श्री नरहरि प्रेमी, गायक, संगीतकार तथा अध्यक्ष, श्रुति संगीत विद्यालय, पुतलीसडक ।
३. श्री अमृत क्षेत्री, गायक, संगीतकार तथा अध्यक्ष, सुरशाला म्यूजिक एकेडेमी भ्रमसीखेल ललितपुर
४. श्री राजु लामा, संगीतकार तथा सदस्य, संगीतकार संघ नेपाल, काठमाण्डौ ।
५. श्री सुनिल कुमार अर्याल, वाद्यवादक, प्रज्ञा साउण्ड रेकर्डिङ्ग ।
६. श्री दुर्गाबहादुर तामाङ्ग, वरिष्ठ वाद्यवादक तथा संगीत प्रशिक्षक, श्रुति संगीत विद्यालय, पुतलीसडक ।
७. श्री दिव्यराज जोशी, गितार प्रशिक्षक, सुरशाला म्यूजिक एकेडेमी, ललितपुर ।
८. श्री किशोर कार्की ढली भायोलिनवादक तथा संगीत संयोजक, क्यालीडोस्कोप एकेडेमी, पुतलीसडक ।
९. श्री प्रताप अर्याल, पियानो प्रशिक्षक, सुरशाला म्यूजिक एकेडेमी, ललितपुर ।
१०. श्री सन्दीप कार्की, वाद्यवादक तथा संगीत संयोजक, रिवेल स्टुडियो, पुतलीसडक ।
११. श्री शिवदत्त न्यौपाने, सुरशाला म्यूजिक एकेडेमी, ललितपुर ।
१२. श्री अष्ट लामा म्यूजिक कम्पोजर, पनैती काभ्रे ।
१३. श्री देवेन्द्र नेवा, म्यूजिक कम्पोजर, ज्ञानेश्वर काठमाडौ ।